

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
**Direcció General de Cooperació
al Desenvolupament i Acció Humanitària**

**Pla director de cooperació al desenvolupament
2007-2010**

5 de juliol de 2007

ÍNDEX

<u>RESUM EXECUTIU</u>	3
1. MARC DE REFERÈNCIA.....	8
2. MISSIÓ, PRINCIPIS I VALORS	9
3. PRIORITATS SECTORIALS	13
4. PRIORITATS GEOGRÀFIQUES	40
5. MODALITATS D'ACTUACIÓ.....	42
6. INSTRUMENTS	45
7. ELS ACTORS DE LA COOPERACIÓ CATALANA	49
8. CAPACITATS DE LA GENERALITAT.....	53
9. LÍNIES DE TREBALL RELATIVES AL PRINCIPIS D'INFORMACIÓ, PARTICIPACIÓ, COHERÈNCIA, COORDINACIÓ I COMPLEMENTARIETAT	55
10. PLANIFICACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ.....	60
11. ESCENARI ECONÒMIC	63
ACRÒNIMS	64

RESUM EXECUTIU

El present Pla director de cooperació al desenvolupament constitueix l'instrument principal de planificació estratègica de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya en el període 2007-2010. El Pla fixa, d'acord amb la Llei de cooperació al desenvolupament, el marc de referència i les prioritats d'actuació sectorials i geogràfiques, fa referència a les modalitats, els instruments i els actors, determina les capacitats i els recursos necessaris i, finalment, estableix les línies directrius per al desplegament dels principis ordenadors i de bona gestió de la política de cooperació per al desenvolupament.

Missió, principis i valors

El Pla director parteix d'una concepció de la cooperació per al desenvolupament, que és part de l'acció exterior catalana, transformadora i multiplicadora dels esforços del sud, que té com a **missió i finalitat últimes** la promoció del **desenvolupament humà sostenible**, l'**eradicació de la pobresa** i la **lluita contra les desigualtats**.

D'acord amb aquesta missió, i seguint el que estableix la Llei de cooperació, el Pla recull un seguit de **valors i principis ordenadors** de la política de cooperació per al desenvolupament. Els valors fan referència a les raons últimes fonamentadores de les actuacions de desenvolupament, mentre que els principis s'associen als requeriments de la bona gestió pública, a la qualitat de l'ajut i al paper de la Generalitat com a òrgan regulador de la política de cooperació per al desenvolupament.

Adicionalment, el Pla es fa ressò i subscriu els principis adoptats en el marc de la **Declaració de París** sobre eficàcia de l'ajut i en relleva tres: el principi d'apropiació de les polítiques de cooperació per al desenvolupament per part dels països socis del sud, el principi d'alineació dels països i organismes donants amb les estratègies de desenvolupament del sud i el principi d'harmonització de les actuacions dels diferents donants.

Prioritats sectorials

El Pla director estableix dos nivells diferenciats de prioritització sectorial, els objectius transversals i les línies estratègiques.

Els **objectius transversals** es fonamenten en les condicions mínimes que s'han de donar en una determinada realitat per a que s'hi puguin produir processos de desenvolupament reeixits. En coherència, els objectius transversals han d'impregnar totes les fases de la política de cooperació per al desenvolupament i totes i cadascuna de les actuacions previstes. Aquests objectiu són:

1. Promoure el respecte integral i la consolidació dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social.
2. Promoure l'equitat entre les dones i els homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere.
3. Promoure la sostenibilitat del desenvolupament en la seva triple dimensió: social (que inclou cultural i política), econòmica i ambiental.

Les **línies estratègiques**, al seu torn, estructuraren les prioritats d'intervenció sectorial de la cooperació catalana. Dues línies fan referència a les actuacions al sud (desenvolupament i acció humanitària) i una tercera al treball al nord (educació i capacitats).

La **línia estratègia de desenvolupament** és la que concentra el volum més important d'actuacions i recursos, entre un 75 i un 78% del total. El gruix d'aquests recursos, el 80%, es destinarà a set objectius estratègics de desenvolupament, dos dels quals fan referència als drets socials bàsics -dret a la salut i a l'aigua i dret a l'educació; el tercer a les capacitats productives, l'ocupació i els drets laborals; tres objectius derivats dels objectius transversals -drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social; apoderament de les dones i sostenibilitat mediambiental; i un darrer objectiu referit a la construcció de pau.

L'assignació mínima prevista per a cada objectiu és del 7% dels recursos de la línia de desenvolupament. A més, com a expressió de la voluntat de donar un impuls definitiu a les actuacions promotores dels drets humans, la governança democràtica i l'enfortiment del teixit social, i l'apoderament de les dones, el pla estableix una assignació de recursos a l'alça per a aquests dos objectius, amb l'establiment d'un mínim del 15% per al final de mandat del Pla.

Finalment, el Pla estableix que el 20% restant de la línia de desenvolupament s'haurà de destinar a altres objectius de desenvolupament àmpliament consensuats entre els actors del nord i del sud i alineats amb l'agenda internacional de desenvolupament i que contemplin, entre d'altres, la cooperació cultural, la cooperació amb els pobles indígenes, el suport als processos de normalització lingüística en països amb llengües minoritzades, el foment del teixit associatiu, així com un tractament especial al suport a l'autonomia i els drets de les persones amb discapacitats dels països del sud.

De manera complementària, i en aplicació dels compromisos assolits a la Cimera de Copenhaguen del 1995, un 20% dels recursos de la línia es destinaran als drets i serveis socials bàsics.

Pel que fa a la **línia estratègica d'acció humanitària**, el Pla preveu destinar-hi entre el 7 i el 10% del total de recursos, amb dos àmbits d'actuació diferenciats. D'una banda, satisfer les necessitats immediates de les poblacions afectades per catàstrofes d'origen natural o humà (35% dels recursos de la línia) i, de l'altra, pal·liar el sofriment de les poblacions afectades per crisis de llarga durada i ajudar a reduir la vulnerabilitat futura de les poblacions que han patit desastres naturals (65% dels recursos).

Aquestes dues línies estratègiques d'actuació al sud seran complementades i multiplicades per una tercera, orientada a la ciutadania catalana. La **línia d'educació i capacitats**, a la qual es destinaran entre el 13 i el 17% dels recursos, contempla dos objectius estratègics. El primer objectiu (que concentrarà dues terceres parts dels recursos) pretén impulsar l'educació per al desenvolupament i la sensibilització a Catalunya, en el convenciment que l'assoliment del desenvolupament humà sostenible exigeix, en paral·lel, l'educació i la conscienciació de la ciutadania dels països del nord. El segon objectiu estratègic es centra en millorar les capacitats dels agents catalans de la cooperació per al desenvolupament, incidint així en la millora de la qualitat de l'ajut.

Prioritats geogràfiques

La Llei considera geogràficament prioritaris els països i els pobles de la Mediterrània, especialment els del Magrib, els d'Amèrica Llatina i els de l'Àfrica subsahariana. Amb l'objectiu de millorar l'eficàcia i l'impacte de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat, aquest Pla director defineix **11 països i territoris prioritaris** (Marroc, Palestina, Sàhara Occidental, Moçambic, Senegal, Guatemala, Nicaragua, el Salvador, Bolívia, Colòmbia i Equador) i **7 països i territoris preferents** (Algèria, , Líban, , Gàmbia, Camerun, Etiòpia, Brasil i Perú), que el 2010 hauran de concentrar, respectivament, el 60 i el 20% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament.

El 20% de recursos restant es destinarà a altres països susceptibles de rebre Ajut Oficial per al Desenvolupament, d'acord amb el Comitè d'Ajut al Desenvolupament de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).

De manera complementària, i amb l'objectiu d'avançar en l'assoliment dels compromisos internacionals, el 20% com a mínim dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament s'adreçarà als països considerats per les Nacions Unides com a "països menys desenvolupats".

El Pla tindrà en compte la trajectòria catalana de solidaritat internacional en els països o les zones en postconflicte bèl·lic (Balcans, Afganistan, Timor Oriental), sotmeses a bloqueig (Cuba), amb situacions de vulneració dels drets humans, en procés de construcció (Bòsnia Hercegovina, Kosovo i Eritrea) i les nacions sense estat (Kurdistan, Txetxènia, etc). Per aquesta raó, en els plans anuals es definirà, si s'escau, les prioritats d'actuació en aquests països, ja sigui en l'àmbit del desenvolupament o l'acció humanitària".

Modalitats, instruments i actors

El Pla director preveu que el Govern de Catalunya canalitzi el seu ajut per mitjà de quatre **modalitats d'actuació**. Les tres primeres modalitats despleguen les diferents opcions de cooperació bilateral, mentre que la quarta es refereix a la cooperació multilateral:

- La cooperació bilateral d'iniciativa directa, referida a aquelles actuacions que assumeix directament l'Administració de la Generalitat
- La cooperació bilateral en concertació amb d'altres agents de la cooperació per al desenvolupament, referida a aquelles actuacions que l'Administració de la Generalitat realitza (en alguna de les seves fases) de manera concertada amb d'altres actors. A aquesta modalitat es destinarà entre el 10 i el 25% del total de recursos.
- La cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors, referida a aquelles actuacions que lideren en totes les fases del cicle del projecte o programa d'altres actors. Aquesta modalitat concentrarà almenys el 55% del total de recursos.
- La cooperació a través d'organitzacions multilaterals, relativa a la participació i la contribució de la Generalitat de Catalunya a les actuacions dels organismes públics multilaterals. A aquesta modalitat, juntament amb la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya es destinarà entre el 20 i el 35% dels recursos.

El Pla també dedica una secció als principals **instruments** de la cooperació per al desenvolupament, amb la voluntat de guiar-ne l'ús racional i, alhora, fer-se ressò de les recomanacions més recents sobre eficàcia de l'ajut vinculades als instruments de la cooperació per al desenvolupament.

Pel que fa la cooperació tècnica, el Pla manifesta la voluntat de transitar progressivament dels projectes puntuals cap a programes pluriennals i amb una major implicació dels països socis, recull els principals criteris per a que l'assistència tècnica no entri en contradicció amb els principis d'apropiació i d'alineació de l'ajut i contempla l'impuls d'una cooperació triangular no intrusiva i sensible a les particularitats.

En relació amb la cooperació econòmica i financera s'afirma la importància dels nous instruments d'ajut econòmic com el suport pressupostari i els fons globals i s'aposta per la cooperació financera amb les Nacions Unides i pels programes de microcrèdit.

Finalment, el pla destaca la importància del codesenvolupament com a instrument que permet gestionar de forma positiva la relació entre desenvolupament i migració i el seu potencial per a la cooperació per al desenvolupament catalana.

Pel que fa als **actors de la cooperació catalana**, el Pla es fa ressò de la riquesa i la pluralitat de les iniciatives i els actors involucrats en la cooperació per al desenvolupament a Catalunya i destaca el valor afegit de les Organitzacions no Governamentals, els ens locals, les organitzacions sindicals, les organitzacions empresarials i les universitats.

Capacitats de la Generalitat

D'acord amb la Llei de cooperació, el Pla director determina quins són els recursos humans, materials, econòmics i de gestió necessaris per al seu desplegament.

Pel que fa als **recursos econòmics**, el Pla proposa un escenari de fort creixement de l'Ajut Oficial per al Desenvolupament en termes absoluts i relatius, amb l'objectiu d'assolir, el 2010, la xifra de 130 milions d'euros, el que representaria el 0,059% de PIB de Catalunya.

En coherència amb aquest creixement i amb l'objectiu de garantir el compliment de les directrius marcades, el Pla preveu reforçar l'**estructura organitzativa** i els **equips humans** de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària (DGCDAH) i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD). Aquest reforç podrà incloure, quan s'estimi oportú i sigui possible, l'establiment de mecanismes estables de representació i d'interlocució de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya als països socis del sud.

D'altra banda, amb l'objectiu de consolidar l'assistència especialitzada procedent dels diferents departaments i dels organismes de la Generalitat, de les universitats, dels centres de recerca i d'altres persones professionals, es preveu impulsar intercanvis i espais de treball conjunt entre aquests i el personal tècnic de l'ACCD i de la DGCDAH.

Desplegament dels principis ordenadors

Per la seva importància, el Pla director defineix les principals línies d'actuació i mecanismes per a garantir un desplegament efectiu dels principis ordenadors d'informació i transparència, participació, coherència, coordinació i complementarietat.

Pel que fa al principi d'**informació i transparència**, l'objectiu és garantir la producció i la difusió d'informació regular, oportuna, comprensible i precisa sobre la política de cooperació per al desenvolupament. Una de les principals fites en aquest sentit és la posada en marxa d'un portal sobre Ajut Oficial per al Desenvolupament a Catalunya.

En relació amb el principi de **participació**, la Generalitat prestarà tot el suport tècnic i administratiu necessari al Consell de Cooperació al Desenvolupament i a les seves comissions, en tant que òrgan principal de participació del conjunt d'agents en la política de cooperació per al desenvolupament.

Per a garantir i reforçar la **coherència** de l'actuació de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació per al desenvolupament es vol impulsar el treball de la Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament, reforçar els mecanismes d'informació i intercanvi mitjançant una comunitat d'interès en aquest àmbit i potenciar la col·laboració i les sinèrgies entre la DGCDAAH i l'ACCD i els departaments i organismes de la Generalitat.

Finalment, en relació amb el principi de **coordinació** i **complementarietat** es planteja millorar l'agilitat i la representativitat de la Comissió de Coordinació amb els Ens locals i impulsar mecanismes de col·laboració amb les administracions locals i supralocals, les cooperacions espanyola i autonòmiques i la comunitat internacional de donants.

Planificació, seguiment i avaluació

El reforç de la planificació, el seguiment i l'avaluació està íntimament lligat al principi de la bona gestió de les polítiques públiques i a l'eficàcia i la qualitat de l'ajut. És per això que el Pla dedica una atenció especial a aquest objectiu.

En l'àmbit de la **planificació**, el Pla preveu enfortir la identificació de necessitats i prioritats i la formulació d'estratègies, plans i programes a través, entre altres, de l'elaboració de directrius de bones pràctiques i manuals d'usos, i d'estratègies sectorials i geogràfiques pluriennals.

En l'àmbit del **seguiment** de polítiques i programes es pretén reforçar les capacitats de recopilació i anàlisi de dades, millorar el seguiment de les actuacions sobre el terreny, i incorporar de manera efectiva els resultats del seguiment a la planificació i l'execució.

Finalment, el Pla pretén consolidar l'**avaluació** com un instrument que permeti extreure lliçons i incorporar-les al procés de presa de decisions a través de, entre altres, la definició d'una estratègia d'avaluació de la política pública de cooperació per al desenvolupament, la planificació anual de les avaluacions, la promoció de la cultura de l'avaluació entre els actors de la cooperació catalana i la realització d'avaluacions conjuntes amb altres administracions i organismes donants.

1. MARC DE REFERÈNCIA

El present Pla director de cooperació al desenvolupament 2007-2010 deriva del previst a la Llei 26/2001, de cooperació al desenvolupament, aprovada per unanimitat pel Parlament de Catalunya. Concretament, a l'exposició de motius s'afirma que "avui no es pot construir un projecte nacional creïble ni una societat democràtica avançada sense participar activament i decididament en la construcció d'un ordre internacional més just i solidari" Cal entendre doncs aquest Pla Director com un nou pas en el compromís del Govern de Catalunya de construcció progressiva d'una autèntica política pública de cooperació que reculli i potenciï els actius de la societat catalana en aquest àmbit.

Cinc anys després de l'aprovació de la Llei, i malgrat alguns canvis en positiu en el marc de la cooperació internacional per al desenvolupament, l'afirmació és encara tant o més vàlida, donada la persistent vigència d'importants desequilibris en les relacions nord-sud i la situació de pobresa i exclusió a la que viu sotmesa la majoria de la població mundial.

Al balanç positiu internacional cal situar-hi almenys quatre elements, directament relacionats amb el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament.

Primer, l'assoliment d'un consens generalitzat sobre la concepció del desenvolupament com un procés multidimensional, orientat bàsicament a millorar capacitats i a fer possibles polítiques socials justes i eficaces, és a dir, polítiques que s'adrecin a enfortir la cohesió social, lluitant contra les desigualtats i a eliminar la desigualtat i la pobresa, polítiques que, segons estableix la declaració del dret al desenvolupament de les Nacions Unides, han de respectar els diversos models culturals i les capacitats decisòries dels països del sud.

Segon, l'establiment d'una doble agenda internacional de desenvolupament, consensuada pels actors del nord i del sud: una de mínims i en absolut exhaustiva, continguda en la Declaració dels Objectius del Mil·lenni; i una ampliada, producte de la suma dels diversos compromisos i acords de les conferències mundials sectorials celebrades des dels anys vuitanta fins a l'actualitat.

Tercer, l'elaboració d'un programa pluriennal, consensuat també entre actors del sud i del nord, relatiu a la millora de la cooperació i l'ajut per al desenvolupament i articulat entorn de la Declaració de París i els principis d'apropiació, responsabilitat mútua, alineació, harmonització i gestió orientada a resultats.

Quart, l'articulació arreu del món d'espais, moviments i xarxes portadores d'agendes innovadores que proposen alternatives als discursos dominats en l'arquitectura financera internacional. Aquests espais, moviments i xarxes s'han visibilitzat als fòrums i trobades altermundistes mundials, europeus o regionals i, a més, han tingut una nodrida presència de la societat civil i també de les administracions públiques catalanes.

Per contra, altres dinàmiques del període mereixen una valoració negativa. Primer, la persistència i a voltes increment de la desigualtat, l'exclusió social i la inequitat a moltes zones del planeta. Malgrat la millora d'alguns dels components de l'Índex de Desenvolupament Humà, com l'expectativa de vida en néixer, i els resultats

globalment positius del creixement econòmic, es constata que sense redistribució no és possible el desenvolupament. Una conseqüència negativa d'aquest fet és l'horitzó poc positiu d'assoliment de la totalitat o bona part dels Objectius del Mil·lenni, per a l'any 2015.

Segon, la persistència d'unes regles internacionals, en especial les que afecten les relacions nord-sud, encara injustes i poc solidàries, imposades pel nord, i, en especial, la rèmora que suposa el deute extern, les transaccions econòmiques especulatives, el manteniment dels paradisos fiscals, i els subsidis i normes de comerç injustos per al desenvolupament de les societats del sud.

Aquest fet s'ha vist agreujat per la tendència a la militarització i la *securització* derivada de l'impacte dels atemptats de l'11 de setembre del 2001, tendència que fins i tot ha començat a afectar l'ajut i la cooperació d'alguns països i actors.

Tercer, la presència de força conflictes armats i d'esclats de violència, en especial a l'Àfrica, Orient Mitjà i Àsia, conflictes sovint vinculats a situacions d'injustícia i d'asimetria social perllongades.

Pel que fa al marc català, també s'han produït alguns canvis importants. Primer, Catalunya ha aprovat un nou Estatut d'autonomia que inclou, entre els principis rectors, la cooperació per al foment de la pau i la cooperació per al desenvolupament, ambdues interrelacionades i vinculades justament a la construcció d'un ordre social més just i solidari. Això reforça el paper, missió i objectius de la cooperació catalana per al desenvolupament.

Segon, partint de la consideració del desenvolupament com un bé públic global prevista a la Llei, durant els darrers cinc anys s'ha bastit el nucli d'aquesta política pública de cooperació per al desenvolupament, parcialment autònoma de les altres polítiques públiques i complementària i impulsora de les iniciatives cíviques. A més, el Pla director de cooperació al desenvolupament 2003-2006, la seva revisió i els tres plans anuals aprovats i implementats durant el darrer cicle de planificació, han mostrat que era possible posar en el centre de l'activitat un conjunt de principis ordenadors, i, sobretot, els principis de la planificació i de la coordinació de tota l'activitat de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat.

Tercer, el desplegament normatiu, institucional i organitzatiu de la cooperació catalana per al desenvolupament, junt amb les capacitats de concertació, d'assessorament i d'acompanyament dels diversos òrgans previstos a la Llei (rectors, de coordinació, assessors, etc.), tot i susceptibles de ser millorats, permeten pensar que es pot produir un salt qualitatiu i quantitatiu de la cooperació per al desenvolupament en el període 2007-2010.

En suma, el marc internacional i català demanden que aquest Pla director opti per una concepció transformadora i multiplicadora de la cooperació per al desenvolupament, que té com a missió bàsica la promoció del desenvolupament humà sostenible, l'eradicació de la pobresa i la lluita contra les desigualtats.

2. MISSIÓ, PRINCIPIS I VALORS

L'Informe de Desenvolupament Humà de les Nacions Unides de 2005 apunta que, en comparació amb la dècada dels anys noranta, la població dels països en

desenvolupament gaudeix avui d'una salut més bona, d'una educació millor i està menys empobrida, però que tanmateix no hi ha gaires motius de satisfacció. La raó és que les fortes desigualtats no permeten avançar de manera sostinguda en l'eradicació de la pobresa i la generació inclusiva de benestar entre el conjunt de la població. Les desigualtats entre els països més rics i els més pobres s'han incrementat, i, a l'interior dels països més empobrits, també les societats han esdevingut més desiguals.

Tampoc no s'ha avançat prou en la gestió i resolució d'algunes de les transformacions negatives associades a la globalització, que impliquen nous reptes i amenaces a la seguretat humana: atur i marginació, criminalitat internacional, tràfic de persones i d'armes, terrorisme, sida i noves epidèmies, escalfament de l'atmosfera, etcètera.

Les desigualtats, l'exclusió, els efectes perversos de la globalització i els reptes i amenaces a la seguretat de les persones, conformen l'agenda i els principals reptes de la cooperació per al desenvolupament. L'impuls d'una cooperació transformadora, multiplicadora dels esforços del sud i que contribueixi a neutralitzar aquests fenòmens negatius i alhora promoure el desenvolupament humà sostenible, esdevé la missió central de la cooperació catalana.

2.1. La missió i els valors de la cooperació catalana

La Llei de cooperació al desenvolupament i aquest Pla director parteixen d'una concepció integral del desenvolupament humà, segons la qual el desenvolupament humà ve definit pel conjunt d'oportunitats d'elecció, és a dir, per les llibertats de les que efectivament disposa la persona. El desenvolupament humà, per tant, esdevé la capacitat d'una persona per escollir la seva manera de viure.

A. La missió

En coherència, la missió i finalitat últimes de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya en el marc de la política exterior catalana, entesa des d'una perspectiva transformadora i multiplicadora dels esforços del sud, és la promoció del desenvolupament humà sostenible, l'eradicació de la pobresa i la lluita contra les desigualtats.

Promoure el desenvolupament humà vol dir posar l'èmfasi en les persones i maldar per millorar les seves capacitats, concebudes des d'una perspectiva integral que abasta les dimensions política, social, econòmica, cultural i ambiental.

Maldar per eradicar la pobresa, per tant, no vol dir lluitar simplement per satisfer les necessitats materials o per superar els dèficits en la distribució de la renda, sinó, bàsicament, treballar per ampliar els drets, les oportunitats i les capacitats de la població més desfavorida. En paraules d'Amartya Sen, la pobresa significa absència de capacitats, i per tant, d'opcions de les persones.

Per últim, es fa necessari combatre les causes que provoquen les desigualtats, que dificulten els esforços en pro del desenvolupament humà i l'eradicació de la pobresa. Aquest combat esdevé un requisit imprescindible, atès que la situació de pobresa i exclusió a la que estan sotmesos els sectors més desfavorits de la població al sud s'explica en bona part per una distribució desigual dels recursos ambientals, econòmics, socials, polítics i culturals. Aquesta distribució desigual no només dificulta la cohesió social sinó que a més tendeix a perpetuar-se per mitjà de les estructures de

poder. Es tracta doncs de cooperar en la creació de les condicions necessàries per afavorir el desenvolupament.

El Pla director esdevé el principal instrument tècnic del que disposa la cooperació catalana per a ampliar les oportunitats i les capacitats de la població més desfavorida en les dimensions democràtica, econòmica, cultural, social i ambiental, amb el benentès que això significarà combatre les estructures de reproducció de les desigualtats i d'exclusió al sud i contribuir a construir un ordre internacional més just.

Tanmateix, assolir aquest objectiu no serà possible sense el compromís cívic de la ciutadania i les institucions i organitzacions de Catalunya, fet que explica que la missió del Pla es concreti en actuacions al sud (línies estratègiques de desenvolupament i d'acció humanitària) i també en l'aposta ferma per l'educació pel desenvolupament al nord i l'enfortiment d'una societat civil catalana amb capacitat de transformació social i ben preparada per contribuir al desenvolupament (línia estratègica d'educació i capacitats).

B. Els valors

D'acord amb la missió de la cooperació catalana, i seguint el que estableix la Llei de cooperació al desenvolupament, els valors que orienten aquest Pla director i que han d'impregnar el conjunt d'actuacions en matèria de cooperació per al desenvolupament són:

- a) L'acceptació que les protagonistes i destinatàries últimes de la política pública de cooperació per al desenvolupament són les persones.
- b) El foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats.
- c) La promoció i la defensa dels drets humans i de les llibertats fonamentals, indivisibles i interdependents.
- d) El reconeixement del dret dels pobles a la defensa i a la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies.
- e) La defensa i la promoció de les persones i els col·lectius més desfavorits o dels que pateixen discriminacions polítiques o econòmiques per raó de gènere, ètnia, cultura o religió.

El Pla director amplia aquest valor més enllà del previst a la Llei per incorporar-hi, a més, la defensa i la promoció de les persones i els col·lectius que pateixen discriminacions per raó de la seva llengua, opció sexual o per raó de la seva discapacitat.

- f) El reconeixement dels drets econòmics, laborals i socials, del treball, l'empresa i el bon govern com a fonaments d'un desenvolupament econòmic durador, equitatiu i sostenible que incideixi també en la redistribució de la riquesa i en la justícia social.

2.2. El compromís amb la qualitat de la cooperació: principis rectors de la cooperació catalana

2.2.1 La Llei de cooperació

La Llei de cooperació al desenvolupament desplega els principis que han de guiar la política de cooperació per al desenvolupament catalana per tal que aquesta esdevingui una cooperació eficaç, de qualitat i ben gestionada.

Un primer grup de principis estan directament associats als requeriments de la bona gestió pública. Concretament, la Llei estableix que la política de cooperació per al desenvolupament s'ha de sotmetre als principis de transparència, informació i participació dels agents de cooperació en l'activitat pública en aquest àmbit. Els principis de planificació, control, seguiment i avaluació que estableix la Llei també tenen la mateixa voluntat de maldar perquè la política de cooperació per al desenvolupament esdevingui una política pública de qualitat. Les seccions nou i deu d'aquest pla s'encarreguen de desplegar aquests principis.

Un segon grup de principis són els relatius al paper de la Generalitat com a òrgan regulador de la política pública de cooperació per al desenvolupament: vetllar per la coordinació de tota l'activitat de l'Administració, garantir la coherència de les actuacions i buscar la col·laboració i la complementarietat de les polítiques i actuacions de cooperació per al desenvolupament en els diferents àmbits. A aquest grup cal afegir-hi el principi de la transversalitat, que comporta una cultura organitzativa en què les diferents àrees de les administracions coordinen i desenvolupen programes i actuacions a partir d'un marc normatiu comú i de línies estratègiques i plans consensuats. Aquests principis es despleguen abastament a la secció tercera (pel que fa al principi de transversalitat) i a la secció novena.

Finalment, la Llei de cooperació detalla i desplega un darrer grup de principis directament associats a la qualitat de l'ajut, relacionats amb l'eficàcia, l'eficiència, la responsabilització, l'apropiació i la liberalitat, principis que han estat desenvolupats i ampliat per la Declaració de París.

2.2.2 La Declaració de París

En els darrers anys, i especialment a partir de la Cimera sobre Finançament del Desenvolupament de Monterrey del 2002, la comunitat internacional del desenvolupament ha debatut amb intensitat la qüestió de l'eficàcia de l'ajut, que ha d'anar lligada necessàriament a l'increment dels fluxes d'Ajut Oficial per al Desenvolupament (AOD).

Aquest debat ha cristal·litzat en la ja esmentada Declaració de París, subscripta el 2005 pels països del nord i del sud i per diversos organismes internacionals i organitzacions de la societat civil, que estableix, entre d'altres, tres principis bàsics per millorar l'eficàcia de l'ajut: l'apropiació, l'alineació i l'harmonització. El que es busca amb l'aplicació d'aquests principis és garantir que l'ajut s'orienti a satisfer les necessitats i les prioritats definides pels mateixos beneficiaris i beneficiàries i a desplegar les capacitats del països socis del sud per a desenvolupar, implementar i retre comptes a la ciutadania de les polítiques que emprenguin. A més, maldar per l'harmonització de l'ajut busca també quotes de transparència més grans, reclamada cada cop més per una ciutadania a voltes escèptica, i sobretot més eficàcia i qualitat.

La Generalitat de Catalunya, mitjançant aquest Pla, es fa ressò i adopta aquestes recomanacions, que ja estaven contingudes en l'esperit de la Llei. Aquest Pla, per tant, estableix com a principis rectors que han de guiar la política pública de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya els principis d'apropiació, alineació, i harmonització de l'ajut i de la cooperació per al desenvolupament.

Concretament, els esmentats principis rectors es defineixen de la forma següent:

- a) El principi d'apropiació estableix la corresponsabilitat dels països del sud, que ara es denominen països socis. El principi posa l'accent en el fet que són els països i els actors del sud els que han d'assumir la iniciativa en el disseny, l'elaboració i l'execució de les estratègies i les polítiques de desenvolupament.

Per a garantir l'acompliment d'aquest principi rector, la cooperació catalana maldrà per enfortir les capacitats dels països socis per a liderar les seves estratègies i polítiques de desenvolupament.

- b) El principi d'alineació estableix quina ha de ser la relació entre el donant i el país soci, deixant clar que els donants han d'afegir-se, amb el seu suport tècnic i/o econòmic, a les estratègies i polítiques *nacionals* de desenvolupament que marquin aquests països, fent ús de les institucions i procediments del país soci.

Per a garantir l'acompliment d'aquest principi, la cooperació catalana establirà una relació d'associació amb els actors dels països socis en la identificació de necessitats i l'establiment de prioritats, en el respecte dels principis i valors del Pla director, i adequarà, sempre que sigui possible, la seva estratègia d'actuació a les estratègies i polítiques *nacionals* existents en aquests països.

- c) El principi d'harmonització regula les relacions entre els donants, precisant que cal evitar la dispersió i la falta de complementarietat entre els diferents actors i les seves diverses actuacions. La simplificació de procediments, la cerca de la complementarietat, els incentius a l'acció coordinada, esdevenen tasques prioritàries per a l'acompliment d'aquest principi.

Per tant, la cooperació catalana, essent conscient que forma part de la comunitat internacional del desenvolupament, coordinarà la seva estratègia d'actuació amb la resta d'agents i administracions locals, nacionals, estatals i internacionals, bilaterals i multilaterals i maldrà per crear sinèrgies i espais de col·laboració amb aquests agents, sempre que estiguin en consonància amb els objectius d'aquest Pla director. En aquest context, el Pla director considera i és coherent amb els principis i valors fixats per la Llei de cooperació espanyola i expressa la voluntat de coordinació i col·laboració amb la cooperació estatal i les cooperacions autonòmiques i locals.

3. PRIORITATS SECTORIALS

Un Pla director pensat com instrument real per a planificar una política pública de qualitat i alhora com a instrument per al seguiment, control i rendiment de comptes ha de posar el seu màxim èmfasi en les finalitats, en allò que vol aconseguir a mitjà i llarg termini. Altrament dit, en les prioritats estratègiques en els diferents sectors d'intervenció al sud i al nord.

Aquest Pla director estableix dos nivells diferenciats de priorització sectorial, els objectius transversals i les línies estratègiques. Els objectius transversals, autèntica columna vertebral del Pla, informen totes i cadascuna de les actuacions, i deriven directament de la missió, els principis i els valors que, tot seguint la Llei de cooperació al desenvolupament i els compromisos internacionals, donen sentit i són senyal d'identitat de la cooperació catalana.

Les línies estratègiques, al seu torn, impliquen finalitats i objectius que no es poden assolir en un únic cicle de planejament de quatre anys. Això ha permès considerar la necessària continuïtat entre el primer Pla director i el present. Concretament, les línies

estratègiques, per emprar la terminologia introduïda arran de la revisió del Pla director 2003-2006 (aprovada pel Parlament l'any 2005), són tres, les mateixes que en l'anterior Pla:

1. Contribuir al desenvolupament dels països i la població del sud, d'acord amb les prioritats sectorials i estratègiques que el Pla determina (Línia estratègica de desenvolupament).
2. Fer front, mitjançant l'acció humanitària, a catàstrofes d'origen natural i humà (Línia estratègica d'acció humanitària).
3. Millorar la formació i les capacitats dels actors de la cooperació catalana, així com el coneixement, el compromís i l'empatia de la ciutadania (Línia estratègica d'educació i capacitats).

Cada línia estratègica es divideix i concreta en objectius estratègics sectorials, pensats per a realitzar-se durant els quatre anys de vigència del Pla. Els objectius estratègics, al seu torn, es concreten en objectius específics que, finalment, donen lloc a uns resultats, susceptibles de ser mesurats i avaluats mitjançant criteris de seguiment i control i indicadors, qualitatius i quantitatius.

3.1. OBJECTIUS TRANSVERSALS

El present Pla director s'ha reclamat d'una concepció del desenvolupament com a procés multidimensional i d'una consideració transformadora de la cooperació per al desenvolupament. Ambdues visions situen com a finalitat última de les seves actuacions l'eradicació de la pobresa, entesa com absència de capacitats i de titularitats i no com a simple estat de necessitat.

Existeixen una sèrie de condicions necessàries per a l'assoliment d'aquesta finalitat, prèvies als objectius sectorials. Aquest Pla director es fa ressò d'aquests requisits mínims, en reconeix la importància i els fa operatius mitjançant l'establiment de tres objectius transversals que impregnaran el conjunt de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat. Concretament, en l'àmbit social (respecte integral i consolidació dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social), en l'àmbit relacional (equitat entre les dones i els homes) i en la durada en el temps i sustentabilitat material de l'esforç (sostenibilitat social, econòmica i ambiental).

Els objectius transversals tenen en el present Pla un tractament singular i innovador, adreçat a fer-los realment aplicables, previsibles i avaluables per mitjà de regulacions, enfortiment de capacitats i actuacions concretes en cadascun dels àmbits.

Concretament, els objectius transversals, en el cicle de planificació, hauran de:

- a. Quedar reflectits en el Pla director i, sobretot, en els Plans anuals, en els resultats de totes les línies estratègiques (desenvolupament, acció humanitària i educació i capacitats).
- b. Tenir tots ells, per assegurar-ne un impacte multiplicador, un tractament concret, en forma d'objectiu estratègic sectorial, en la línia estratègica de desenvolupament.
- c. Impregnar el conjunt de les actuacions que es derivin de les línies estratègiques i dels objectius estratègics. Per fer-ho viable, es treballarà amb dos instruments:

1. Un document operatiu de directrius o manual d'ús, acordat el primer any de vigència del Pla (vegeu la secció de, Planificació, seguiment i avaluació), que farà operatius cadascun dels objectius i permetrà mesurar el seu impacte real en les diverses actuacions i resultats. Aquest document establirà l'obligatorietat de tractar els objectius transversals i la forma de fer-ho en els quatre grans àmbits de treball de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya: interlocució i diàleg polític amb els actors del sud; planificació, seguiment i avaluació de la política de cooperació; fases del cicle del projecte o programa; i organització i institucionalització de la cooperació.

La proposta de document sorgirà d'un grup de treball conjunt entre la Generalitat i els actors de la cooperació per al desenvolupament i considerarà el document ja elaborat per la Federació Catalana d'Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament (FCONGD) en el marc del procés d'elaboració d'aquest Pla director. El Consell de cooperació serà l'òrgan de seguiment d'aquest grup de treball.

2. Mitjançant requisits, normes o limitacions explícites en l'execució del Pla (Plans anuals, criteris i directrius, estratègies, convocatòries, convenis...), que garanteixin que totes les actuacions contemplin els objectius transversals.

D'acord amb la dimensió i el potencial de la cooperació catalana, i per garantir que aquest enfocament sigui realment aplicable, es fixen els tres objectius transversals següents:

Objectiu transversal 1: Promoure el respecte integral i la consolidació dels drets humans, la governança i l'enfortiment del teixit social.

El desenvolupament exigeix unes condicions de partida mínimes. La generació sostinguda i equitativa de benestar requereix, en primer terme, un entorn sense conflicte armat i, en segon terme, les capacitats sociopolítiques per adreçar positivament els reptes que planteja el desenvolupament. L'enfortiment d'aquestes capacitats requerirà l'apoderament dels actors més desfavorits i haurà de redundar, entre d'altres, en l'acompliment efectiu de tots els drets humans i les llibertats fonamentals individuals i col·lectives.

El concepte de governança democràtica resumeix bé aquestes capacitats ja que fa referència al sistema d'institucions, actors i processos que determinen l'acció col·lectiva.

Per tal d'enfortir les capacitats d'acció col·lectiva conduents a quotes més grans de benestar caldrà millorar el rendiment de les institucions per a proveir béns públics de manera equitativa, caldrà enfortir les capacitats del teixit social per a garantir el control democràtic i la participació i representació inclusiva en els espais de decisió, i caldrà, en definitiva, generar ciutadania crítica, conscient dels seus drets i amb capacitats per a exigir-los. Millorar les condicions de governança democràtica, a més, suposarà enfortir els espais d'interacció entre els actors socials, econòmics i polítics.

La incorporació de la promoció del respecte i la consolidació dels drets humans com a objectiu transversal parteix d'un marc conceptual i normatiu universal que es basa en estàndards codificats en diversos instruments jurídics internacionals. Adoptar aquest objectiu transversal implica que qualsevol actuació de desenvolupament té un potencial de transformació de les relacions de poder ja que s'inscriu en un sistema de

drets i exigibilitat i es basa en una estratègia d'apoderament dels actors més desfavorits per qualsevol tipus de raó. A més, aquest enfocament ha de considerar la importància de la diversitat cultural d'acord amb la Convenció per a la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals de la UNESCO, que és el marc de referència de l'acció de govern en matèria de cooperació cultural per al desenvolupament, per a la realització plena dels drets humans i les llibertats fonamentals.

Promoure aquestes condicions de partida, de manera global o posant l'èmfasi en alguna de les seves dimensions, serà obligació de qualsevol actuació de cooperació per al desenvolupament, per garantir l'eradicació de la pobresa i, mitjançant la implementació de polítiques socials justes, el desenvolupament humà.

A més, el Pla director dóna a aquest objectiu transversal un tracte concret per a convertir-lo en l'objectiu estratègic de la línia de desenvolupament, concretament en l'objectiu de "Drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social" (vegeu la secció 3.2).

Objectiu transversal 2: Promoure l'equitat entre les dones i els homes mitjançant l'aplicació de la perspectiva de gènere.

El concepte de desenvolupament humà del que parteix aquest Pla director i que col·loca la persona al centre del desenvolupament comporta un compromís amb la promoció de l'equitat entre les dones i els homes i un repte per a la política de cooperació per al desenvolupament, que ha d'assegurar les condicions per a que aquesta es faci efectiva.

Per aconseguir-ho, el Pla director planteja adoptar dues estratègies complementàries que obliguen, d'una banda, a integrar la perspectiva de gènere en totes les actuacions de cooperació i, de l'altra, a dur a terme actuacions específiques dirigides a apoderar les dones.

Aquest objectiu transversal respon a la primera estratègia. La integració de la perspectiva de gènere es farà en el marc de l'enfocament de "gènere en desenvolupament". Aquest enfocament pressuposa que cap actuació és neutral en termes de gènere, és a dir que impacta de manera diferent en els homes i en les dones. Per tant, es consideraran sempre les diferències i les desigualtats que existeixen entre les dones i els homes en una societat determinada (en els seus rols i responsabilitats, necessitats i interessos, accés i control dels recursos i del poder) amb l'objectiu d'establir mecanismes que tendeixin a reduir les desigualtats en tots els àmbits i aconseguir un sistema sexe-gènere més equitatiu, just i solidari.

De manera complementària, el Pla director singularitza com a objectiu estratègic de la línia de desenvolupament l'"Apoderament de les dones", per a garantir l'increment de les seves capacitats i autonomia (vegeu la secció 3.2).

Objectiu transversal 3: Promoure la sostenibilitat del desenvolupament en la seva triple dimensió: social (que inclou cultural i política), econòmica i ambiental.

Existeix una tercera condició mínima de partida: garantir la suficient durada temporal i la sustentabilitat material, en especial ecològica, dels esforços de desenvolupament. Altrament dit, cal promoure, mitjançant la cooperació per al desenvolupament, les condicions de sostenibilitat social, econòmica i ambiental del desenvolupament.

El concepte de desenvolupament sostenible entès com el desenvolupament que, tot satisfent les necessitats presents, no compromet les capacitats de les generacions futures per satisfer les seves pròpies necessitats ha estat ampliat, a partir de les Cimeres de Rio el 1992 i de Johannesburg el 2002, incorporant la dimensió social, econòmica i ambiental al desenvolupament sostenible.

És en aquest sentit que el Pla director planteja aquest objectiu transversal i, per tant, promoure la sostenibilitat, en especial la social i l'ambiental, serà obligació de qualsevol actuació de cooperació per al desenvolupament i, en coherència, s'hauran de constatar resultats en avaluar-ne l'impacte.

Finalment, el Pla director singularitza un subcomponent de l'objectiu transversal per a convertir-lo en objectiu estratègic de la línia de desenvolupament, concretament en l'objectiu de "Sostenibilitat mediambiental" (vegeu la secció 3.2), amb dos components clars, la protecció dels recursos naturals i els ecosistemes i la sustentabilitat.

3.2. LINIES ESTRATÈGIQUES

Com ja s'ha dit, les línies estratègiques del Pla són tres, a les quals es destinarà l'assignació de recursos següent:

1. Línia estratègica de desenvolupament : 75-78% dels recursos.
2. Línia estratègica d'acció humanitària: 7-10% dels recursos.
3. Línia estratègica d'educació i capacitats: 13-17% dels recursos.

A. LINIA ESTRATÈGICA DE DESENVOLUPAMENT

La línia estratègica de desenvolupament rebrà entre un 75% i un 78% de la totalitat de recursos del Pla. Un 80% d'aquests recursos caldrà destinar-los a set objectius estratègics de desenvolupament. Els dos primers fan referència als drets socials bàsics, el tercer a les capacitats productives, l'ocupació i els drets laborals, els tres següents a la singularització dels objectius transversals i el darrer a la construcció de pau. La distribució d'aquests recursos es farà d'acord amb l'assignació següent:

Dret a la salut i a l'aigua: 7% dels recursos, com a mínim, de la línia estratègica de desenvolupament.

Dret a l'educació: 7% dels recursos, com a mínim, de la línia estratègica de desenvolupament.

Capacitats productives, ocupació i drets laborals: 7% dels recursos, com a mínim, de la línia estratègica de desenvolupament.

Drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social: 7% dels recursos, com a mínim, amb l'objectiu d'assolir, el 2010, el 15% com a mínim de la línia estratègica de desenvolupament.

Apoderament de les dones: 7% dels recursos, com a mínim, amb l'objectiu d'assolir, el 2010, el 15% com a mínim de la línia estratègica de desenvolupament.

Sostenibilitat mediambiental: 7% dels recursos, com a mínim, de la línia estratègica de desenvolupament.

Construcció de pau: 7% dels recursos, com a mínim, de la línia estratègica de desenvolupament.

L'objectiu estratègic de drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, i l'objectiu estratègic d'apoderament de les dones representen àmbits d'actuació que tenen més capacitat de transformació de les estructures sociopolítiques que perpetuen les desigualtats i una distribució desigual dels recursos econòmics, socials, culturals i polítics i, per tant, s'hi associa un percentatge de despesa mínim superior a la resta d'objectius estratègics.

El 20% restant de la línia de desenvolupament s'haurà de dedicar a altres objectius de desenvolupament en els països del sud, sobre els que existeixi un ampli consens entre els diversos actors del nord i del sud, que estiguin alineats amb l'agenda internacional de desenvolupament i que contemplin, entre d'altres, la cooperació cultural, la cooperació amb els pobles indígenes, el suport als processos de normalització lingüística en països amb llengües minoritzades, el foment del teixit associatiu, així com un tractament especial al suport a l'autonomia i els drets de les persones amb discapacitats dels països del sud.

De manera complementària i d'acord amb els compromisos del Programa d'Acció de la Cimera sobre Desenvolupament Social de Copenhague del 1995, es destinarà un 20% dels recursos de la línia estratègica de desenvolupament als drets i serveis socials bàsics definits posteriorment al Consens d'Oslo del 1996: educació bàsica, atenció primària de salut, població, salut reproductiva, programes de nutrició, aigua potable i sanejament.

A.1. OBJECTIU ESTRATÈGIC DEL DRET A LA SALUT I A L'AIGUA

1. Millorar la cobertura, la qualitat i l'ús dels sistemes de salut públics o amb vocació de servei públic, especialment en l'atenció primària, afavorint l'accés dels sectors de la població amb menys oportunitats.

El dret a gaudir del nivell més alt possible de salut física, mental i social no només és un dret fonamental sinó que és una condició bàsica per poder enfortir i millorar altres capacitats estretament lligades al desenvolupament humà. Aquest Pla director comparteix els plantejaments de l'Organització Mundial de la Salut (OMS) quan afirma que els sistemes de salut basats en l'Atenció Primària de Salut són els més adequats per fer front als problemes que afecten la salut mundial i més concretament la manca de cobertura i equitat.

Per contribuir a què les poblacions més desfavorides puguin fer efectiu aquest dret, assumint el compromís de la Declaració d'Alma Ata del 1978, es donarà prioritat a l'atenció primària de salut com a eix central del sistema de salut dels països del sud. La raó és la seva proximitat a les comunitats i als seus problemes de salut, especialment en els àmbits prioritzats i per afavorir l'accés als serveis de salut de les poblacions més desfavorides.

A més, en consonància amb els objectius transversals, els Objectius del Mil·lenni, els Programes d'Acció de les conferències internacionals sobre Població i Desenvolupament (El Caire el 1994) i sobre la Dona (Beijing el 1995), i amb les propostes de l'OMS recollides en els Informes del 2000 i del 2003 sobre les millores de les actuacions en els sistemes de salut i com forjar un nou futur a escala mundial, el Pla director es centra en les àrees de la salut sexual i reproductiva, la salut materna i infantil, i la lluita contra les principals malalties infeccioses greus, especialment el VIH/SIDA, la malària i la tuberculosi, però també les malalties de transmissió sexual (MTS) i les malalties oblidades. Finalment, aquest Pla director considera l'accés a

l'aigua potable i al sanejament bàsic com un component fonamental de qualsevol estratègia orientada a millorar la salut de les poblacions més desfavorides.

Catalunya, amb el seu singular sistema sanitari i la seva experiència demostrada en certs sectors sanitaris (gestió dels serveis de salut i desenvolupament de l'atenció primària, formació, Investigació i Desenvolupament (I+D) aplicada i participació dels ens locals), pot contribuir a la millora dels sistemes sanitaris dels països socis del sud, en les diferents modalitats i instruments previstos per aquest Pla director.

En totes les actuacions es prestarà una atenció especial als grups més vulnerables, així com a reduir les desigualtats de gènere sobretot pel que fa a l'exercici dels drets sexuals i reproductius i a la lluita contra les principals malalties infeccioses, impulsant uns sistemes locals de salut basats en la qualitat, l'equitat i l'eficiència

Concretament, aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 1.1. Enfortir els sistemes públics de salut, especialment l'atenció primària i els sistemes locals de salut.

Resultat 1.1.1. Haver contribuït a augmentar les capacitats locals de gestió, formació i recerca en salut, així com les prestacions de serveis de salut als usuaris i usuàries.

Resultat 1.1.2. Haver contribuït a millorar l'accés als medicaments essencials de qualitat, la seva distribució i la seva correcta utilització.

Resultat 1.1.3. Haver contribuït a enfortir les capacitats organitzatives de la comunitat sanitària en sentit ampli.

Objectiu específic 1.2. Millorar la salut sexual i reproductiva i reduir la morbimortalitat materna i infantil, especialment de les poblacions més desfavorides.

Resultat 1.2.1. Haver potenciat l'existència, el funcionament, l'accés i l'ús dels serveis bàsics de salut sexual i reproductiva amb vocació de servei públic dirigits als homes i les dones amb una atenció especial als i les adolescents i als problemes de salut sexual que generen més mortalitat.

Resultat 1.2.2. Haver contribuït a la millora de la salut materno-infantil en totes les fases del cicle de l'embaràs, part i puerperi assegurant uns serveis de control, prevenció i atenció adequats.

Resultat 1.2.3. Haver contribuït a la millora de la salut infantil, especialment dels i les menors de cinc anys, assegurant el control i la prevenció de malalties tot seguint l'estratègia AIMPI (Atenció Integral de les Malalties Prevalents en la Infància) impulsada per l'OMS.

Resultat 1.2.4. Haver contribuït a abordar les pràctiques tradicionals i convencionals perjudicials per a la salut i la sexualitat de les dones i les menors.

Objectiu específic 1.3. Contribuir a la lluita contra les principals malalties infeccioses greus, especialment el VIH/SIDA, la malària i la tuberculosi, però també les MTS i les malalties oblidades.

Resultat 1.3.1. Haver contribuït al reforç de les capacitats de recerca, gestió i vigilància dels sistemes de salut pel que fa a l'atenció a aquestes malalties.

Resultat 1.3.2. Haver contribuït a augmentar el control, la prevenció i el tractament adequat de les malalties infeccioses greus prioritzades i de les malalties oblidades.

Objectiu específic 1.4. Contribuir a la millora en l'accés de les poblacions més desfavorides a l'aigua potable i als serveis de sanejament bàsics.

Resultat 1.4.1. Haver contribuït al reforç de les capacitats locals en matèria de gestió i millora d'aigua i sanejament.

Resultat 1.4.2. Haver contribuït a la millora en l'accés sostenible a l'aigua en quantitat i qualitat suficient i als serveis de sanejament bàsics, garantint l'equitat entre les dones i els homes.

A.2. OBJECTIU ESTRATÈGIC DEL DRET A L'EDUCACIÓ

2. Millorar la cobertura, la qualitat i les capacitats dels sistemes educatius públics o amb vocació de servei públic per satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge dels sectors de la població amb menys oportunitats, tot potenciant l'educació intercultural multilingüe.

Des de meitats del segle XX, en el marc de la Declaració Universal dels Drets Humans, es reconeix i es proclama que tota persona té dret a l'educació. L'educació, en tant que dret fonamental esdevé un fi, i, alhora, una condició indispensable, que no és suficient, per al desenvolupament. Altrament dit, l'educació forma part de les necessitats socials bàsiques, un dels compromisos de la declaració de Copenhaguen i de l'agenda internacional de desenvolupament, i és alhora un element bàsic de l'enfocament de capacitats, en ser-ne un prerrequisit.

A més, la Declaració Mundial de 1990 sobre Educació per a Tots de Jomtien reconeix i reivindica la contribució de l'educació en l'assoliment d'un món més segur, més sa, més pròsper i ambientalment més pur. Certament, la millora en els nivells educatius de la població ha demostrat tenir un impacte rellevant en la generació de benestar, per la via de: la millora de la capacitat per a prevenir malalties, l'adopció de pautes de salut sexual i reproductiva beneficioses, la protecció i conservació de l'entorn, l'increment d'oportunitats laborals i de capacitats productives i la important contribució en la construcció d'una ciutadania crítica capaç de vetllar pel bon funcionament de la democràcia.

Amb l'adopció de l'agenda dels Objectius del Mil·lenni, l'educació primària universal i l'eliminació de les desigualtats de gènere en tots els nivells educatius passen a definir el sostre mínim de la cooperació internacional en l'àmbit de l'educació. No obstant, l'agenda resultant de Jomtien, referendada pels objectius del Marc d'Acció de Dakar, és més ambiciosa en la definició de fites, atès que no oblida que l'educació superior, entesa com a nivell que assegura la formació dels i les formadors/ es i docents, té també un paper cabdal per a garantir l'adquisició de les capacitats que necessiten les persones responsables de la formació primària i secundària.

D'altra banda, s'ha anat estenent una concepció consensuada d'educació que posa l'accent en la importància d'atendre les necessitat bàsiques d'aprenentatge de cada persona (nens i nenes, persones joves i dones i homes) amb el benentès que

aquestes, i la manera de satisfer-les, varia d'acord amb les peculiaritats socioeconòmiques i culturals de cada realitat. D'acord amb la Convenció de la UNESCO sobre la protecció i la promoció de la diversitat de les expressions culturals, la diversitat lingüística és un element fonamental de la diversitat cultural, i és des d'aquest plantejament que l'adaptabilitat a la realitat intercultural, i la incorporació de les llengües territorials dins el sistema educatiu esdevenen, des d'aquest plantejament, pedres angulars de la cooperació per al desenvolupament, en especial de la cooperació catalana.

Per últim, convé esmentar que els darrers compromisos internacionals adreçats a millorar l'harmonització i l'alineament de l'ajut i de la cooperació per al desenvolupament han posat en primer pla l'enfortiment de les capacitats dels actors públics i privats dels països socis en l'assoliment d'aquestes fites educatives. Per tant, la cooperació catalana s'alineja amb aquest enfocament integral, orientat a l'apropiació i enfortiment de les capacitats del sud, per la qual cosa maldrà per enfortir els sistemes públics d'educació i les capacitats del conjunt d'actors locals en els processos de definició i execució de Plans Nacionals d'Educació i d'altres estratègies educatives orientades a garantir una educació bàsica inclusiva i de qualitat.

Concretament, aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 2.1. Enfortir els sistemes públics d'educació que garanteixin un accés equitatiu a un ensenyament primari i secundari de qualitat, amb una atenció especial a l'escolarització de les nenes i les adolescents.

Resultat 2.1.1. Haver contribuït a garantir una escolarització primària universal i inclusiva, flexible i adaptable a les dinàmiques i les especificitats locals.

Resultat 2.1.2. Haver contribuït a combatre les altes taxes d'abandonament i absentisme escolar entre la població més desfavorida, i especialment en l'ensenyament primari.

Resultat 2.1.3. Haver contribuït a suprimir les disparitats i les discriminacions de gènere en l'ensenyament primari i secundari, fent front als principals obstacles a l'accés de les nenes i les adolescents a l'educació, amb especial atenció a la protecció de les nenes contra la violència de gènere a l'escola.

Resultat 2.1.4. Haver promogut una incorporació efectiva de la perspectiva de gènere en les polítiques educatives.

Resultat 2.1.5. Haver millorat les capacitats dels i les docents i la dotació de recursos de les escoles, prestant especial atenció a la capacitat de formar formadors/es i docents d'educació superior.

Resultat 2.1.6 Haver contribuït a millorar les capacitats organitzatives de la comunitat educativa.

Objectiu específic 2.2. Satisfer les necessitats bàsiques d'aprenentatge de les persones adultes, promovent la seva alfabetització, facilitant-les l'accés equitatiu a l'educació bàsica i la formació permanent, i donant resposta a les seves necessitats de formació professional.

Resultat 2.2.1. Haver contribuït a promoure l'alfabetització de les persones adultes, especialment de les dones i, sempre que sigui possible, en la llengua materna.

Resultat 2.2.2. Haver contribuït a garantir un accés equitatiu a l'educació bàsica i la formació permanent de les persones adultes.

Resultat 2.2.3. Haver contribuït a donar resposta, des de l'educació formal i la no formal, a les necessitats de formació tècnica i professional dels col·lectius amb més problemes d'inserció laboral.

Objectiu específic 2.3. Contribuir a l'enfortiment de les identitats culturals a partir de l'educació intercultural i, si escau, l'educació multilingüe i les llengües territorials.

Resultat 2.3.1. Haver contribuït a incorporar l'educació intercultural i, si escau, el multilingüisme i les llengües territorials, en el sistema d'educació pública o amb vocació de servei públic i en tots els nivells d'ensenyament.

Resultat 2.3.2. Haver millorat les capacitats dels i les docents en aquests àmbits i la dotació de recursos didàctics en les llengües autòctones.

A.3. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE CAPACITATS PRODUCTIVES, OCUPACIÓ I DRETS LABORALS.

3. Promoure i enfortir les capacitats productives i comercials orientades al desenvolupament humà sostenible, ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits i promoure el respecte dels drets laborals d'acord amb els estàndards internacionals.

El creixement econòmic i la millora de les capacitats productives i ocupacionals són factors cabdals, encara que no suficients, per al desenvolupament i per aconseguir que les poblacions i les persones més desfavorides assoleixin un nivell de vida adequat i l'exercici del dret al treball en condicions dignes, i del dret a una alimentació adequada. Altrament dit, el creixement econòmic per si sol no garanteix el desenvolupament humà en no assegurar-se una distribució equitativa, en especial quan les oportunitats i les capacitats de partida de les persones són molt asimètriques i injustes.

Les capacitats productives i ocupacionals no es poden deslligar del dret a l'alimentació. El Pacte Internacional per als Drets Econòmics, Socials i Culturals (DESC) compromet els Estats a adoptar mesures per fer efectiu el dret a una alimentació adequada i reconeix la importància de la cooperació internacional en aquest àmbit. Aquest Pla director emmarca el dret a l'alimentació en el concepte més ampli de sobirania alimentària, que han adoptat i desenvolupat diverses Organitzacions no Governamentals per al Desenvolupament (ONGD) i moviments socials. A més, alguns informes, com ara el de Social Watch del 2006, es fan ressò d'aquest concepte que té a veure amb la capacitat d'un poble, un país o una comunitat d'alimentar-se per mitja del control sobre el procés de producció dels aliments.

La sobirania alimentària es refereix al dret dels pobles a definir les seves polítiques agràries en un marc de desenvolupament sostenible, amb un èmfasi en l'enfortiment de les capacitats de les poblacions que es dediquen a l'agricultura familiar, la ramaderia i la pesca artesanal, i de les comunitats indígenes així com en la importància dels sabers tradicionals. Inclou polítiques i estratègies de producció, distribució i consum d'aliments, d'accés i control dels recursos necessaris per a la

producció però també de regulació comercial internacional. D'aquesta manera esdevé una de les estratègies per promoure el desenvolupament humà i eradicar la pobresa ja que d'acord amb el Fons Internacional de Desenvolupament Agrícola (FIDA, 2001)¹, el 75% de les famílies que viuen en situació de pobresa i que pateixen fam en el món són rurals.

D'altra banda, aprofitant la trajectòria i experiència de Catalunya en la promoció de la petita i mitjana empresa, incloent-hi el cooperativisme, i les experiències d'economia social i comerç just, s'ha optat també per promoure i reforçar el teixit productiu i empresarial i per assegurar que el creixement econòmic es tradueix en una reducció de la pobresa i en un desenvolupament humà sostenible, amb la promoció de marcs i espais regulatoris transparents que facilitin un entorn favorable al teixit empresarial, i a la creació d'ocupació adreçada especialment a les dones i a les persones joves.

Finalment, aquest Pla director reconeix el vincle entre l'ocupació, les capacitats productives i els drets laborals. Tots aquests aspectes estan inclosos en el Pacte Internacional per als DESC que ja s'ha citat més amunt. La creació i enfortiment del teixit productiu i empresarial no es traduirà en un desenvolupament humà sostenible si no s'assegura el respecte als drets humans, laborals i ambientals d'acord amb els estàndards internacionals. Igualment, i per complementar aquesta estratègia s'ha prioritzat el reforç de les capacitats d'acció col·lectiva per a l'exercici i l'exigibilitat dels drets laborals per part dels treballadors i les treballadores, liderades pels sindicats.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 3.1. Promoure el dret a la sobirania alimentària de les poblacions dels països del sud, en un marc de desenvolupament sostenible.

Resultat 3.1.1. Haver contribuït a la millora en l'accés i el control dels recursos productius a partir dels quals s'obtenen els aliments (terra, aigua, boscos, llavors, animals, sistemes pesquers i riberencs, etc.) per part dels petits productors/es, camperols/es, ramaders/es, pescadors/es i persones indígenes, especialment de les dones.

Resultat 3.1.2. Haver promogut la recuperació o la creació sostenibles del teixit productiu bàsic (agrícola, pecuari i pesquer), especialment en l'àmbit local.

Resultat 3.1.3. Haver contribuït a millorar l'accés als crèdits, als coneixements i les tècniques associades als sistemes de producció i adaptades a l'entorn per part dels petits productors/es, camperols/es, ramaders/es, pescadors/es i persones indígenes, especialment de les dones.

Resultat 3.1.4. Haver contribuït a l'establiment d'un marc polític favorable al desenvolupament d'un medi rural viable econòmicament i social, que doni suport a l'agricultura familiar camperola i afavoreixi i reguli un comerç local, nacional i internacional sobre la base de l'equitat.

Objectiu específic 3.2. Promoure i millorar les capacitats productives i comercials amb un èmfasi especial en el sectors més desfavorits.

Resultat 3.2.1. Haver contribuït a la diversificació i la millora de les alternatives de generació d'ingressos de les persones emprenedores (petits productors/es,

¹ Informe sobre la pobresa rural, 2001 que cita dades de l'Informe del Banc Mundial 2000/2001.

els/les comerciants, i altres), especialment de les dones, amb un èmfasi en els agents que busquen objectius socials, tot enfortint el teixit econòmic i empresarial (micro, petites i mitjanes empreses).

Resultat 3.2.2. Haver contribuït a la millora en l'accés al crèdit, a la innovació tecnològica adaptada a l'entorn i a altres recursos de suport i de promoció de la producció i el comerç.

Resultat 3.2.3. Haver contribuït al desenvolupament de polítiques públiques de promoció econòmica, especialment a escala local i subestatal, orientades a impulsar i acompanyar les micro, petites i mitjanes empreses.

Objectiu específic 3.3. Enfortir les capacitats organitzatives i d'incidència política de les persones emprenedores (petits productors/es, comerciants, i altres) orientades al desenvolupament sostenible, a aprofitar les oportunitats del comerç nacional i internacional i a protegir-se dels seus impactes negatius.

Resultat 3.3.1. Haver facilitat la creació i/o consolidació d'associacions gremials, associacions econòmiques de persones productores, transformadores i comercialitzadores, associacions empresarials, cooperatives i altres fórmules col·lectives, especialment en el sectors més desfavorits, amb capacitats de negociació per a la defensa d'interessos comuns i per a la prestació de serveis als seus associats, orientats al desenvolupament humà en un clima de participació, diàleg i concertació.

Objectiu específic 3.4. Ampliar les oportunitats d'ocupació dels sectors més desfavorits, especialment de les dones i les persones joves.

Resultat 3.4.1. Haver contribuït a la creació de vincles i associacions entre els centres de formació ocupacional i les associacions d'empresaris, els col·legis professionals, etc., assegurant la participació de les dones i de les persones joves en els programes d'inserció laboral.

Objectiu específic 3.5. Promoure els drets laborals d'acord amb els estàndards internacionals i els codis laborals de cada país.

Resultat 3.5.1. Haver contribuït a la millora i el respecte dels drets laborals dels treballadors i les treballadores, especialment de les dones, segons els estàndards de l'Organització Internacional del Treball (OIT) i del Pacte Internacional dels DESC, així com a l'eradicació de l'explotació laboral infantil.

Resultat 3.5.2. Haver contribuït a la millora de les capacitats sindicals i de representació dels interessos dels treballadors i les treballadores assalariats i per compte propi per a la solució de conflictes laborals, amb una atenció especial a la participació de les dones i de les persones joves.

A.4. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE DRETS HUMANS, GOVERNANÇA DEMOCRÀTICA I ENFORTIMENT DEL TEIXIT SOCIAL

4. Afavorir, en el marc de la promoció de la governança democràtica, la inclusió i la transparència en la presa de decisions pública, la garantia i l'exercici efectiu de tots els drets humans individuals i col·lectius i l'apoderament dels actors i del teixit social amb més capacitat transformadora.

Des de la dècada dels noranta, la promoció de la governança democràtica i del bon govern han anat guanyant terreny en l'agenda de cooperació per al desenvolupament. La seva irrupció s'explica, entre altres motius, pel fracàs de les receptes d'estabilització macroeconòmica del consens de Washington i també per l'adopció d'una nova concepció del desenvolupament menys utilitarista i més basada en les llibertats i les oportunitats de realització vital de la persona.

A més, en aquesta època, a resultes del que s'ha anomenat la tercera onada de democratització, es multiplica el nombre de règims democràtics al món i moltes societats del sud passen de ser governades per règims autoritaris a incorporar models de convivència parcialment democràtica. Tanmateix, els nous règims democràtics, lluny d'esdevenir fonts de generació automàtica de benestar, mostren fortes limitacions en la lluita contra la pobresa, en l'apoderament dels diversos actors i en la garantia del compliment efectiu dels drets humans i en el reconeixement de la diversitat cultural, lingüística i política dins dels seus propis països.

Amb aquest teló de fons, la comunitat internacional de cooperació per al desenvolupament, amb un fort lideratge del Programa de les Nacions Unides per al Desenvolupament, assumeix que la governança democràtica- entesa com el conjunt de regles formals i informals que, d'acord amb els principis democràtics, regulen l'espai on l'estat i els actors socials i econòmics interactuen per a prendre decisions- té un fort impacte en la generació de desenvolupament, l'exercici efectiu dels drets humans i també, i molt important, sobre l'eficàcia de l'ajut.

La Llei catalana de cooperació al desenvolupament es fa ressò d'aquesta realitat i fixa entre els seus valors la promoció i la defensa dels drets humans, individuals i col·lectius, i les llibertats fonamentals, i considera la democràcia i el bon govern com a fonaments del desenvolupament humà. Estableix, també, que una de les finalitats de la cooperació per al desenvolupament catalana ha de ser el suport als processos de democratització, assegurant el reforçament de les institucions i les capacitats d'acció col·lectiva necessàries per al bon govern i la durabilitat del desenvolupament humà. Aquestes capacitats, a més, no poden construir-se en el *vacuum*, fet que obliga a atendre a les peculiaritats del context i als cicles polítics de cada realitat.

La Llei opta per una interpretació integral del que ha de ser la promoció de la governança democràtica: enfortiment de les regles de joc, formals i informals, que regulen l'espai de la presa de decisions públiques; construcció de capacitats de la ciutadania; enfortiment del teixit social; la defensa i la promoció de les identitats culturals dels pobles, inclosos el patrimoni lingüístic universal i el respecte a la pluralitat cultural; i apoderament dels sectors més desfavorits per a que puguin incidir en la definició d'agendes i polítiques públiques.

Catalunya té una forta tradició en la generació d'espais de concertació política i social, molt protagonitzats per una societat civil vigorosa i proactiva. A més de la força del les xarxes ciutadanes, cal remarcar el profitós treball en municipalisme liderat pels ajuntaments i les diputacions. La cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya ha d'aprofitar i potenciar aquestes capacitats i buscar complementarietats amb el teixit social català en el treball en aquest àmbit.

Seguint també les indicacions del PNUD, la promoció de la governança democràtica comporta donar suport als processos d'autogovern, de descentralització i de governança local, ajudant a la creació de les condicions que facin possible l'enfortiment institucional dels governs subestats, així com construint mecanismes de consulta i concertació amb altres actors locals.

Aquest Pla director, en coherència amb el que estableix la Llei i amb el que s'ha exposat més amunt, desenvolupa aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 4.1. Promoure, defensar i difondre el reconeixement, l'exigibilitat i l'exercici efectiu dels drets humans, amb especial atenció als drets col·lectius i als DESC.

Resultat 4.1.1. Haver contribuït a apoderar els diversos actors, en especial els no governamentals, i a generar ciutadania crítica, plenament conscient dels drets de què és dipositària i amb capacitat per exigir-ne el compliment efectiu.

Resultat 4.1.2. Haver contribuït a crear un estat de dret capaç de garantir l'exercici efectiu dels drets humans individuals i col·lectius i de resoldre els conflictes en el marc d'un ordenament jurídic que garanteixi el principi de legalitat i seguretat jurídica, i l'accés equitatiu a una justícia independent.

Resultat 4.1.3. Haver contribuït a crear les condicions i els instruments que permetin l'exercici dels drets culturals, amb especial atenció a les llengües i les cultures autòctones.

Objectiu específic 4.2. Millorar la participació, la representativitat i el control democràtic en els espais de presa de decisions públiques i en l'elaboració, la implementació i l'avaluació de polítiques públiques socialment justes i eficaces.

Resultat 4.2.1. Haver contribuït a millorar la representació, la inclusió i la participació dels sectors més desfavorits en els espais de concertació i de governança i en les institucions polítiques democràtiques.

Resultat 4.2.2. Haver incrementat i enfortit els espais, mecanismes i procediments de control democràtic, de lluita contra la corrupció i de transparència en el funcionament de les institucions i la gestió dels recursos públics i haver creat consciència de ciutadania entre la població.

Resultat 4.2.3. Haver contribuït a apropar els espais de presa de decisions públiques a la ciutadania i a l'aplicació del principi de subsidiarietat amb el desenvolupament o suport a instruments que permetin un bon acompanyament als processos d'autogovern i de descentralització política, administrativa i fiscal.

Resultat 4.2.4. Haver millorat els espais de participació i concertació del procés de planejament, implementació i avaluació de les polítiques públiques, les estratègies de desenvolupament sostenible, els plans i els programes. Haver afavorit els processos d'enfortiment del teixit associatiu social, esportiu i cultural, i dels mecanismes de participació de la societat civil en la presa de decisions públiques.

Objectiu específic 4.3. Enfortir les capacitats d'incidència política dels sectors tradicionalment exclosos dels espais de presa de decisions públiques, mitjançant el suport a lideratges i processos polítics i socials renovadors, i la promoció de fórmules d'acció col·lectiva amb capacitat de transformació social.

Resultat 4.3.1. Haver millorat les capacitats per identificar i combatre els principals obstacles a l'emergència de nous lideratges polítics i socials democràtics.

Resultat 4.3.2. Haver contribuït a enfortir i generar lideratges democràtics renovadors amb capacitat de transformació social, amb especial atenció a les persones joves, les dones, les persones indígenes i els pobles minoritzats lingüísticament i culturalment.

Resultat 4.3.3. Haver enfortit les capacitats d'acció col·lectiva dels sectors tradicionalment exclosos i la seva capacitat d'intervenir en la configuració i prioritització d'agendes polítiques.

Resultat 4.3.4. Haver promogut espais de concertació i diàleg en entorns complexos i que involucren múltiples actors i interessos.

Resultat 4.3.5. Haver promogut, en coordinació amb d'altres objectius estratègics del present Pla, fórmules i instruments de negociació, mediació i resolució i/o transformació de conflictes.

Objectiu específic 4.4. Acompanyar els processos de descentralització i articulació política del territori, i enfortir institucionalment els diferents nivells de governs locals i subestats per apropar els espais de presa de decisions a la ciutadania i millorar la provisió i la gestió de serveis públics.

Resultat 4.4.1. Haver donat suport als processos de descentralització política, administrativa i fiscal.

Resultat 4.4.2. Haver contribuït a fer més democràtica i participativa l'elaboració dels plans de desenvolupament local, els pressupostos, les estratègies, etc.

Resultat 4.4.3. Haver promogut una gestió municipal participativa i transparent.

A.5. OBJECTIU ESTRATÈGIC D'APODERAMENT DE LES DONES

5. Augmentar les capacitats i l'autonomia de les dones, reconèixer, visibilitzar i promoure la seva participació equitativa, real i efectiva en els processos de desenvolupament humà, particularment en tots els àmbits de la vida pública, la presa de decisions i l'economia, defensar i promoure tots els drets de les dones i combatre la violència contra les dones.

L'equitat entre les dones i els homes és, tal com proclamen les Nacions Unides i la Unió Europea, una qüestió de drets humans i de justícia social. L'equitat és, a més, fonamental per a assolir el desenvolupament humà sostenible i combatre la pobresa al món.

Per a impulsar efectivament l'equitat entre les dones i els homes és necessari aplicar una doble estratègia. D'una banda, cal integrar l'objectiu d'equitat de gènere en totes les polítiques i actuacions de desenvolupament, estratègia que aquest Pla contempla mitjançant l'objectiu transversal dedicat a l'equitat de gènere. De l'altra, és necessari impulsar actuacions específiques o positives per a l'apoderament de les dones, que potenciïn les capacitats i el protagonisme de les dones en els processos de desenvolupament i adrecin els seus interessos estratègics de manera àmplia.

Aquesta és la finalitat del present objectiu estratègic del Pla director, orientat a l'apoderament de les dones i que es centra en quatre dels àmbits d'intervenció

identificats com a prioritaris per la Declaració i la Plataforma d'Acció adoptades a la Quarta Conferència Mundial de les Nacions Unides sobre la Dona l'any 1995: els drets humans de les dones, la violència contra les dones, l'exercici del poder i l'adopció de decisions per part de les dones i l'autonomia i les capacitats econòmiques de les dones.

Les actuacions que s'impulsin en relació amb aquests àmbits prestaran una atenció especial als grups de dones en situació de vulnerabilitat actual o potencial més gran, com són les nenes, les adolescents, les dones grans, les dones indígenes, les dones pertanyents a col·lectius minoritzats per raó de raça o d'orientació sexual, les dones rurals, i les dones emigrants.

D'altra banda, considerant que l'assoliment de l'equitat no és una qüestió exclusivament de dones, sinó que demanda necessàriament transformar les relacions econòmiques, socials, polítiques i culturals entre els homes i les dones, es vetllarà per involucrar i motivar els homes i els adolescents en la definició i execució de les estratègies i actuacions a favor de l'equitat i de l'apoderament de les dones.

Concretament, aquest objectiu estratègic de la línia de desenvolupament s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 5.1. Promoure i defensar l'exercici dels drets humans per part de les dones en condicions d'igualtat i de no discriminació.

Resultat 5.1.1. Haver contribuït a garantir la igualtat i la no discriminació de les dones davant la llei i en la pràctica quotidiana.

Resultat 5.1.2. Haver fomentat la millora del coneixement de les dones dels seus drets humans i dels mecanismes i instruments de provisió i exigibilitat dels mateixos.

Objectiu específic 5.2. Contribuir a la prevenció i l'eradicació de la violència física, sexual, psicològica i social contra les dones.

Resultat 5.2.1. Haver impulsat mesures estratègiques integrades per a prevenir i eliminar la violència contra les dones i el femicidi com manifestació extrema d'aquesta.

Resultat 5.2.2. Haver contribuït a conèixer millor les causes i les conseqüències de la violència contra les dones i de l'efectivitat de les mesures preventives en relació amb aquesta.

Objectiu estratègic 5.3. Visibilitzar i promoure la representació i la participació paritàries i estables de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions en tots els nivells i en tots els àmbits.

Resultat 5.3.1. Haver enfortit les polítiques i les institucions dels propis països d'igualtat de gènere i les organitzacions i xarxes de dones i feministes.

Resultat 5.3.2. Haver augmentat la capacitat de les dones per a accedir i participar en la presa de decisions i en el lideratge, amb una especial atenció als àmbits local i comunitari.

Resultat 5.3.3. Haver impulsat la recerca quantitativa i qualitativa sobre la participació de les dones en les estructures de poder i en la presa de decisions.

Objectiu específic 5.4. Promoure l'autonomia econòmica de les dones i el seu accés equitatiu i participació plena en l'economia.

Resultat 5.4.1. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés equitatiu de les dones als recursos econòmics, productius i comercials.

Resultat 5.4.2. Haver contribuït a garantir i facilitar l'accés equitatiu de les dones a l'ocupació i a eliminar totes les formes de discriminació de les dones en el treball.

Resultat 5.4.3. Haver contribuït al reconeixement i a la visibilització de la participació no remunerada de les dones en l'economia.

A.6. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE SOSTENIBILITAT

MEDIAMBIENTAL

6. Millorar les capacitats i titularitats dels actors del sud per assegurar un accés, ús i control sostenible dels recursos naturals i la protecció i conservació dels ecosistemes, així com un accés equitatiu als seus actius ambientals, en especial, l'accés a la terra.

La sostenibilitat és una condició imprescindible per a tots els objectius de desenvolupament. En el cas de la sostenibilitat ambiental ho és en un doble sentit: per assegurar la sustentabilitat material dels recursos naturals, tot evitant superar la capacitat de càrrega dels ecosistemes; i per garantir l'apropiació dels procediments, capacitats i titularitats que permeten garantir-ne l'accés equitatiu, la conservació i l'ús sostenible dels mateixos.

D'aquesta manera, tot seguint les recomanacions, convencions i compromisos sorgits de la Cimera de la Terra (Rio de Janeiro, 1992) i de la Conferència Rio + 10 (Johannesburg, 2002), el que estableix l'objectiu 7 de la Declaració del Mil·lenni, així com les bones pràctiques internacionals, el Pla director posa l'accent en la sostenibilitat ambiental orientada a la reducció de la pobresa mitjançant la construcció de capacitats.

Per fer-ho es treballarà combinant actuacions en tres grans àmbits: contribuir directament a una millor gestió ambiental en temes crítics, en especial de l'aigua, el sòl o l'energia; millorar les capacitats generals per a la gestió institucional de les prioritats ambientals del país, el municipi o la comunitat; i contribuir a la disminució dels riscos ambientals i les vulnerabilitats socials, en especial en qüestions relacionades amb l'adaptació al canvi climàtic, l'estalvi i l'eficiència energètica, la gestió integrada de l'aigua, la degradació del sòl, la protecció i conservació de la biodiversitat, la gestió de residus i la gestió integrada de zones costaneres. Es col·laborarà molt especialment amb els actors del sud en l'elaboració de les seves estratègies nacionals de desenvolupament sostenible.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 6.1. Reforçar i millorar les capacitats locals per a gestionar els recursos naturals i acurar les vulnerabilitats ambientals de manera integral, amb un èmfasi particular en la millora de les condicions de vida de les persones i sectors més desfavorits i en les situacions amb alt risc de conductes violentes.

Resultat 6.1.1. Haver contribuït a què els actors del sud disposin i hagin fet seus instruments d'informació, d'anàlisi i d'intervenció en problemes ambientals.

Resultat 6.1.2. Haver contribuït a donar suport als processos, dirigits pel mateix país, per fer front a escala local, nacional i global a les seves prioritats i vulnerabilitats ambientals.

Objectiu específic 6.2. Contribuir directament a gestionar i pal·liar els principals problemes i vulnerabilitats ambientals de les zones i països prioritaris i preferents.

Resultat 6.2.1. Haver contribuït a la millora de la situació de vulnerabilitat i a la disminució de riscos ambientals en els països esmentats, especialment pel que fa a l'estalvi i l'eficiència energètica, la gestió integrada de l'aigua, la degradació del sòl, la conservació i protecció de la biodiversitat, l'adaptació al canvi climàtic, la gestió de residus, i la gestió integrada de zones costaneres.

Resultat 6.2.2. Haver donat suport a iniciatives, de manera singular o coordinada amb d'altres actors, per millorar el subministrament, la gestió i la qualitat de l'aigua, prestant especial atenció als col·lectius especialment desfavorits i a les necessitats i interessos de les dones.

Objectiu específic 6.3. Afavorir, com a part de la lluita contra la pobresa, l'accés, ús i control dels actius i recursos ambientals, en termes d'equitat, per part dels col·lectius més desfavorits.

Resultat 6.3.1. Haver donat suport a iniciatives adreçades a reforçar l'apoderament i l'apropiació d'instruments que ajudin els sectors més desfavorits a accedir de manera equitativa als recursos i actius ambientals.

Resultat 6.3.2. Haver donat suport, de manera singular o amb actuacions coordinades, a l'establiment de manera consensuada i participativa d'estratègies estatals, nacionals, regionals i locals de desenvolupament sostenible i/o als instruments o actuacions que se'n puguin derivar.

Resultat 6.3.3. Haver donat suport a la participació dels actors del sud en organitzacions multilaterals, xarxes i organismes regionals o internacionals que fomentin i defensin l'accés equitatiu als actius ambientals, així com la participació en acords i tractats internacionals amb aquestes finalitats, amb una atenció especial a les organitzacions i xarxes de dones.

A.7. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE CONSTRUCCIÓ DE PAU

7. Millorar les capacitats dels actors del sud per prevenir i gestionar les conductes violentes en els conflictes, contribuir als processos de transformació dels conflictes violents i afavorir la construcció de la pau tot transformant els conflictes que afecten negativament els processos de desenvolupament.

L'objectiu estratègic de construcció de pau es justifica per un triple motiu: els principis i els valors presents en l'esfera internacional i en la catalana; l'evolució dels fets i de l'agenda internacional; i la coherència amb la pràctica ja consolidada a Catalunya.

Pel que fa als valors i als principis rectors, ja fa temps que la comunitat internacional ha fet de la cultura de la pau i la resolució no violenta dels conflictes un principi rector que inspira les seves polítiques de justícia, solidaritat, desenvolupament i pau. A

Catalunya, la Llei de cooperació al desenvolupament, la Llei de Foment de la Pau i més recentment el nou Estatut d'autonomia han recollit aquest principi internacional en forma d'obligació explícita: la "Generalitat ha de promoure la cultura de la pau i accions de foment de la pau al món" (Estatut, articles 4 i 51).

Quant a l'evolució dels fets i de l'agenda internacional, fa més d'una dècada que s'observa una convergència entre les agendes de pau, de seguretat i de desenvolupament, evolució vinculada a la naturalesa actual dels conflictes armats, majoritàriament interns i d'arrels socials, a vegades vinculats a la propietat, l'accés o l'ús de recursos naturals. Això explica que, en el context de considerar el desenvolupament com ampliació progressiva de les capacitats i opcions de les persones, es contempli també com a prerrequisit i alhora component del desenvolupament la necessitat d'estar lliures d'amenaques per a la seguretat com la pobresa, la injustícia o la desigualtat extrema.

Respecte de la coherència amb la pràctica ja consolidada, hi ha prou amb esmentar que la construcció de pau és un objectiu estratègic sectorial des de la revisió del Pla director anterior, que segons, ha manifestat el Consell Català de Foment de la Pau, s'ha de complementar amb altres polítiques i actuacions, com la creació de l'Institut Català Internacional per a la Pau, un projecte de llei que el Consell va dictaminar favorablement.

En el context del Pla director, el concepte de construcció de pau abasta tots els processos, actuacions, instruments i recursos per convertir els conflictes violents i/o amb risc de generar violència en situacions de pau estable, justa i duradora. La intervenció, però, varia d'acord amb el moment d'intervenció en el cicle de les conductes en el conflicte. Concretament, la construcció de la pau i la recerca de la seguretat humana es pot produir en quatre àmbits d'intervenció, no excloents: la prevenció de conductes violentes en els conflictes; la gestió d'emergències i de conflictes violents explícits, un àmbit vinculat amb l'acció humanitària; la rehabilitació i la reconstrucció postconflicte armat; i la transformació del conflicte. Naturalment, els principis establerts a la Llei de cooperació, i en especial el de coherència, són també aplicables a l'objectiu estratègic de construcció de pau.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 7.1. Reforçar i millorar les capacitats per a prevenir l'aparició de conductes violentes en els conflictes, amb un particular èmfasi en els que presenten grans asimetries sociopolítiques entre els actors i els que incideixen negativament en minories ètniques o culturals.

Resultat 7.1.1. Haver contribuït al millor coneixement i apropiació de les formes i instruments per analitzar i intervenir en conflictes, amb un èmfasi especial en les zones geogràfiques prioritàries i en els col·lectius tradicionalment exclosos o desfavorits.

Resultat 7.1.2. Haver contribuït a la capacitació dels diversos actors, de manera singular o amb actuacions coordinades, en prevenció de conflictes violents, en especial en conflictes vinculats a causes socials, culturals, ètniques, polítiques i ambientals.

Resultat 7.1.3. Haver incrementat, en especial en les zones geogràfiques prioritàries, les capacitats i la participació de les dones en la prevenció de conflictes violents.

Objectiu específic 7.2. Contribuir a la solució de conflictes armats, particularment donant suport a processos de negociació i de pau i als esforços i processos de reconstrucció postconflicte armat.

Resultats 7.2.1. Haver donat suport a iniciatives adreçades a promoure la solució pacífica de conflictes armats, en especial en les zones geogràfiques prioritàries i amb tot tipus d'instruments, institucionals i informals.

Resultat 7.2.2. Haver donat suport a processos de negociació, mediació i de creació de confiança, sols o en coordinació amb d'altres actors, mitjançant diverses formes de contactes i de relació entre les parts (trobades, seminaris o jornades, participació en plataformes o grups d'amics...).

Resultat 7.2.3. Haver donat suport i acompanyament a la participació d'actors locals i regionals, en especial actors civils, en els processos de resolució de conflictes armats, processos de pau o processos de reconstrucció postconflicte armat.

Resultat 7.2.4. Haver incrementat, en especial en les zones geogràfiques prioritàries, les capacitats i la participació de les dones en els processos de pau i de reconstrucció postconflicte armat.

Objectiu específic 7.3. Reforçar les capacitats locals per a construir la pau i transformar els conflictes, en especial els vinculats amb causes socials, culturals, ètniques, polítiques i ambientals.

Resultat 7.3.1. Haver donat suport a iniciatives adreçades a reforçar les capacitats locals per a construir la pau i transformar els conflictes, en especial en les zones geogràfiques prioritàries.

Resultat 7.3.2. Haver donat suport a iniciatives per millorar els instruments a disposició dels actors locals en l'àmbit de construcció de pau i de transformació de conflictes.

Resultat 7.3.3. Haver donat suport, de manera singular o amb actuacions coordinades amb d'altres actors, a processos de transformació de conflictes concrets.

Resultat 7.3.4. Haver incrementat la participació d'actors locals i regionals, en especial actors civils, en els processos de transformació de conflictes i de construcció de pau, amb un particular èmfasi en la participació plena de les dones.

Resultat 7.3.5. Haver donat suport a iniciatives de diàleg intercultural i interreligiós que contribueixin al desenvolupament de la cultura de pau

B. LÍNIA ESTRATÈGICA D'ACCIÓ HUMANITÀRIA

La Llei de cooperació al desenvolupament estableix a l'article 4 que una de les finalitats de l'activitat de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació per al desenvolupament és la contribució a prevenir i solucionar les situacions d'emergència. En coherència, el Pla director anterior, 2003-2006, ja establia l'ajut humanitari general i l'ajut humanitari d'emergència com un objectiu estratègic de la cooperació catalana. A més, durant els darrers anys s'ha avançat molt, en especial amb la creació formal del Comitè Català d'Ajut Humanitari d'Emergència el 2005, que ja actuava de manera informal des del 2004. La tasca del Comitè ha facilitat que la solidaritat catalana davant de situacions d'emergència es desplegui de manera més eficaç i coordinada, tot afavorint les diverses iniciatives socials, combinant el respecte a l'autonomia decisòria de cada actor i el principi de complementarietat.

En els darrers anys s'observa un doble fenomen: un increment quantitatiu de les crisis provocades per catàstrofes d'origen natural i humà que exigeixen una resposta humanitària i un increment de la complexitat i l'impacte humà d'aquestes crisis. L'increment es deu en molts casos a un augment de la vulnerabilitat de les poblacions (el nivell de risc que afronta una família o una persona a perdre la vida, els seus béns i propietats i el seu sistema de subsistència davant d'una possible catàstrofe) a causa de la persistència i/o increment de l'exclusió social i la injustícia.

Aquest increment en la complexitat requereix també un augment de la complexitat de la resposta humanitària i, per tant, una clara coordinació amb les actuacions de desenvolupament. Per això, s'estableix l'objectiu estratègic següent:

B.1 OBJECTIU ESTRATÈGIC D'ACCIÓ HUMANITÀRIA

1. Ajudar a prevenir i pal·liar el sofriment de les persones afectades per catàstrofes d'origen natural o humà, a restablir els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, i reduir la seva vulnerabilitat davant les catàstrofes.

Aquest Pla director considera com acció humanitària qualsevol actuació d'ajuda a les víctimes de diferents tipus de desastres. Concretament, aquesta actuació s'orientarà a prevenir i pal·liar el seu sofriment, garantir la seva subsistència, atendre les seves necessitats immediates, restablir i protegir els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana i reduir la seva vulnerabilitat davant les catàstrofes naturals. Aquest enfocament inclou l'ajut proporcionat per satisfer les necessitats immediates conseqüència de crisis sobtades, tot reaccionant en un període no superior a un any, però també les accions planificades per pal·liar el sofriment i restablir els drets fonamentals i la dignitat de les persones afectades per crisis de llarga durada o cròniques. Pot incorporar, a més, accions de testimoniatge, denúncia i defensa del dret internacional humanitari. D'aquesta manera l'ajut deixa de ser únicament reactiu i s'introdueixen, quan és possible, elements de planificació que permeten incrementar l'impacte i la qualitat de les intervencions.

Per afavorir això, aquest Pla director destinarà un 35% dels recursos de la línia d'acció humanitària a satisfer les necessitats immediates de les poblacions afectades per catàstrofes d'origen natural o humà (vegeu l'objectiu 1.1) i el 65% restant a pal·liar el sofriment de les poblacions afectades per crisis de llarga durada i ajudar a reduir la vulnerabilitat futura de les poblacions que han patit desastres naturals (vegeu els objectius 1.2 i 1.3).

La cooperació per al desenvolupament catalana s'adhereix al consens internacional en matèria de bones pràctiques pel que fa a les donacions humanitàries iniciat a la Reunió d'Estocolm el 2003 (*Good Humanitarian Donorship*), que es concreta en 23 principis i bones pràctiques. Aquests principis, que seran publicats i difosos, es refereixen als objectius de l'acció humanitària, als principis que la guien, al respecte al dret internacional humanitari, a la legislació sobre refugiats i als drets humans. A més incorporen bones pràctiques pel que fa al finançament, la gestió i la responsabilitat de les administracions i entitats donants.

Així doncs, la cooperació catalana en matèria d'acció humanitària es regeix pels principis d'humanitat, neutralitat, imparcialitat, independència i universalitat i pel respecte al dret internacional humanitari i a la resta del marc jurídic vinculat. En conseqüència, l'orientació de l'ajut es basarà en les necessitats de les persones afectades i, en cap cas, en altres criteris o interessos, i les actuacions seran

proporcionals a les necessitats d'acord a una anàlisi prèvia. A més, tal com preveu la Llei catalana de cooperació al desenvolupament, es vetllarà per a que l'ajut humanitari es coordini amb el dels altres donants i sigui coherent amb les prioritats establertes per la planificació estratègica global.

Cal senyalar que aquesta concepció de l'acció humanitària es relaciona amb els objectius transversals i també amb la línia estratègica de desenvolupament, centrada en el foment de les capacitats. En aquest sentit l'enfortiment de les capacitats de les poblacions que han patit desastres naturals per reduir-ne la vulnerabilitat futura és un àmbit de treball bàsic, a cavall entre l'acció humanitària i el desenvolupament, que evidencia el compromís amb una concepció de l'ajut que afavoreixi la recuperació i el desenvolupament a mitjà termini.

A més, l'aplicació dels principis transversals d'aquest Pla director a la línia estratègica d'acció humanitària posarà èmfasi en: la governabilitat i l'enfortiment del teixit social, impulsant la participació de la població sempre que sigui possible en les diverses fases de la resposta; la sostenibilitat, afavorint la recuperació o el desenvolupament sostenible a mitjà termini; i l'equitat entre les dones i els homes, atenent a les necessitats especials de les dones en les catàstrofes i vetllant per a que les actuacions humanitàries no empitjorin la seva posició.

Concretament, aquest objectiu estratègic s'assolirà mitjançant els objectius específics següents:

Objectiu específic 1.1. Satisfer les necessitats immediates de les poblacions afectades per catàstrofes d'origen natural o humà restablint els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, amb un èmfasi especial en els col·lectius especialment vulnerables.

Resultat 1.1.1. Haver contribuït a la detecció de necessitats immediates i a l'assistència bàsica d'emergència després d'una crisi sobtada.

Resultat 1.1.2. Haver contribuït a la reconstrucció d'equipaments bàsics i a la rehabilitació i la reactivació socio-econòmica en la fase post-emergència.

Objectiu específic 1.2. Pal·liar el sofriment de les poblacions afectades per crisis de llarga durada restablint els seus drets fonamentals i la seva dignitat humana, amb una atenció especial a l'Àfrica Subsahariana.

Resultat 1.2.1. Haver contribuït a la detecció de necessitats i a l'assistència bàsica d'emergència en situacions de crisi estructural.

Resultat 1.2.2. Haver contribuït a l'assistència, la repatriació i la reintegració de persones refugiades i desplaçades

Resultat 1.2.3. Haver promogut accions de testimoniatge, denúncia i defensa del dret internacional humanitari.

Objectiu específic 1.3. Ajudar a reduir la vulnerabilitat futura de les poblacions que han patit desastres naturals (preparació, mitigació i prevenció).

Resultat 1.3.1. Haver facilitat la creació i/o consolidació de capacitats de les poblacions que han patit desastres naturals en relació amb la preparació, la mitigació i la prevenció.

C. LÍNIA ESTRATÈGICA D'EDUCACIÓ I CAPACITATS

La Llei de cooperació al desenvolupament estableix a l'article 4 que l'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació i solidaritat internacional s'ha d'orientar tant al desenvolupament humà com a l'educació i al compromís cívic de la ciutadania de Catalunya en aquest àmbit.

Aquestes dues finalitats estan íntimament lligades. Existeix un vincle clar entre el desenvolupament, objectiu estructural, i la cooperació per al desenvolupament, ajut conjuntural, facilitador de la tasca de més llarg termini. Així, l'assoliment del desenvolupament humà sostenible de les persones, l'eradicació de la pobresa i el suport a l'adquisició de capacitats exigeix, en paral·lel, l'educació i la conscienciació de la ciutadania dels països del nord en relació amb els reptes del desenvolupament i les relacions nord-sud en un món cada cop més globalitzat. Els reptes del desenvolupament impliquen canvis d'estructures, del sistema internacional, quelcom impossible sense l'empatia i la complicitat de la ciutadania catalana. Per això es manté que a una concepció radical del desenvolupament, centrat en l'ampliació de les opcions i de les capacitats de les persones i de les comunitats, li correspon una concepció també radical, transformadora i orientada a la recerca de la qualitat de la cooperació per al desenvolupament.

Altrament dit, les dues línies estratègiques orientades a l'actuació al sud (desenvolupament i acció humanitària) necessiten ser complementades i multiplicades per una tercera, el focus de la qual és justament la sensibilització, la formació i l'educació i la millora del coneixement de la ciutadania catalana.

A més, per a que l'ajut sigui eficaç, és a dir contribueixi positivament a la tasca de desenvolupament, ha de combinar els recursos suficients amb la qualitat i la coherència de les actuacions dels diversos actors. Per això, tot seguint les recomanacions internacionals, s'ha optat per continuar i reforçar el procés iniciat per l'anterior Pla director de millora de les capacitats dels agents catalans públics i privats de la cooperació catalana per al desenvolupament.

En coherència amb l'anterior, s'estableixen dos objectius estratègics, dedicats respectivament a l'educació per al desenvolupament i la sensibilització i a la millora de les capacitats. Al voltant de dues terceres parts dels recursos assignats a aquesta línia estratègica s'adreçaran a finançar actuacions d'educació i sensibilització. Això respon a la voluntat, expressada en aquest Pla director, d'impulsar de manera decidida l'educació per al desenvolupament a Catalunya.

C.1 OBJECTIU ESTRATÈGIC D'EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ

1. Fomentar el coneixement i el compromís cívic de la ciutadania de Catalunya amb el desenvolupament humà sostenible i la cooperació per al desenvolupament, incrementant l'abast, la qualitat i la coherència de les accions d'educació i sensibilització.

L'educació per al desenvolupament ha estat definida per la Confederació d'Organitzacions No Governamentals Europees per a l'Assistència i el Desenvolupament (CONCORD) com un procés d'aprenentatge actiu, basat en els valors de solidaritat, equitat, inclusió i cooperació, que permet a les persones anar més enllà del coneixement bàsic sobre les prioritats internacionals del desenvolupament i del desenvolupament humà sostenible, mitjançant la comprensió de les causes i els efectes de les qüestions globals. D'aquesta manera, es pot assolir la finalitat última de

la tasca de sensibilització i educació per al desenvolupament: promoure la implicació, la participació personal i l'acció informada de la ciutadania.

Catalunya disposa d'una tradició important de treball en educació en valors, i més en concret en educació per al desenvolupament, fruit de la riquesa i del compromís solidari del seu teixit associatiu i de l'experiència i treball de la comunitat educativa catalana, un capital de gran valor per a la tasca futura. Aquest reconeixement, tanmateix, no impedeix senyalar algunes disfuncions: una tendència a la dispersió en les conceptualitzacions i les actuacions dels diferents actors; poca coordinació en tots els àmbits; i, sobretot, una manca generalitzada de seguiment de l'opinió pública i d'avaluació de l'impacte de les actuacions fetes, elements que han redundat en una disminució de la capacitat d'incidència en la població i en el territori.

A escala europea, en els darrers anys s'ha avançat molt en el reconeixement de l'educació per al desenvolupament i ja es disposa de diversos documents de recomanacions i de declaracions acordades en les diverses conferències celebrades en relació amb aquest tema. A més, la Unió Europea està treballant en l'elaboració d'una estratègia d'educació per al desenvolupament i sensibilització a Europa que sens dubte serà un element de referència per a Catalunya.

El nou cicle de planificació que aquest pla inicia representa una oportunitat per a redefinir i reorientar l'educació per al desenvolupament a Catalunya en el seu conjunt i en cadascun dels àmbits d'intervenció (educació formal, no formal i informal, inclosa la sensibilització), i abordar els problemes de fons que estan en la base de les disfuncions que hi ha hagut fins ara, amb l'objectiu de millorar-ne l'abast, la qualitat, l'impacte i la coherència. Això significa incidir en la concertació i la coordinació, en la planificació a llarg termini, la formació i la capacitació, la disponibilitat i la qualitat dels recursos i la recerca, el desenvolupament conceptual i metodològic i l'avaluació.

Temàticament, es pretén incorporar efectivament a l'educació per al desenvolupament algunes dimensions poc presents: les relacions nord-sud; la visió específica i crítica del sud; l'equitat dones - homes; el foment de la interculturalitat, i la sostenibilitat ambiental, així com altres temàtiques específiques que es prioritzaran anualment.

Això es concreta en els següents objectius específics i resultats:

Objectiu específic 1.1. Reforçar la planificació concertada i la coordinació dels diferents agents involucrats en l'educació per al desenvolupament a Catalunya

Resultat 1.1.1. Haver constituït una taula de planificació, concertació i coordinació estable conformada pels principals agents implicats en l'educació per al desenvolupament a Catalunya (administracions de cooperació i educació, universitats, comunitat educativa en un sentit ampli, ONGD i altres organitzacions de la societat civil, mitjans de comunicació etc.) i establert el seu programa de reunions, treballs i resultats.

Resultat 1.1.2. Haver elaborat una estratègia conjunta d'educació per al desenvolupament pluriennal que compregui els àmbits educatius formal, no formal i informal, així com les tasques de sensibilització.

Objectiu específic 1.2. Impulsar l'educació per al desenvolupament en l'educació formal (educació infantil, primària, secundària i universitària), no formal i informal, millorant la qualitat, la coherència i la capacitat d'incidència de les actuacions en el conjunt de la població i del territori.

Resultat 1.2.1. Haver contribuït a la presència estructurada, de manera transversal i específica, de l'educació per al desenvolupament en el currículum educatiu a Catalunya, amb especial atenció a la dimensió de les relacions nord-sud, la visió dels pobles i les persones del sud, la perspectiva de gènere, la vivència dels col·lectius perseguits o especialment desfavorits, l'impacte ambiental i la perspectiva intercultural.

Resultat 1.2.2. Haver millorat la capacitació i la formació i els recursos a disposició dels i les docents, de la comunitat educativa i dels i les professionals de les ONGD i de les associacions de la societat civil per a fer front a les necessitats del treball en educació per al desenvolupament.

Resultat 1.2.3. Haver millorat l'oferta i la qualitat dels recursos i serveis pedagògics d'educació per al desenvolupament i el coneixement i accés a aquests per part dels diversos agents involucrats.

Resultat 1.2.4 Haver millorat la concertació i el treball coordinat entre els diferents agents actius en aquest àmbit en el conjunt del territori i haver impulsat l'enfortiment de xarxes d'educació per al desenvolupament nord-nord i nord-sud.

Resultat 1.2.5. Haver millorat la concertació i el treball coordinat amb les associacions educatives i haver impulsat més participació en l'educació per al desenvolupament de les associacions infantils i juvenils, els centres de persones adultes, els centres d'esplai i de lleure, els sindicats, les associacions de persones immigrades, etc..

Objectiu específic 1.3. Impulsar la sensibilització social en relació amb les diverses temàtiques relacionades amb el desenvolupament, les relacions nord-sud i la cooperació per al desenvolupament², temàtiques que es prioritzaran anualment en els Plans anuals de cooperació, mitjançant el suport als diferents actors de l'educació informal.

Resultat 1.3.1. Haver impulsat institucionalment campanyes d'educació i sensibilització en relació amb el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament.

Resultat 1.3.2. Haver donat suport a campanyes d'educació i sensibilització en relació amb el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament mitjançant instruments específics i adaptats a l'educació per al desenvolupament.

Resultat 1.3.3. Haver aconseguit més i millor informació, coneixement, formació, comprensió i implicació en l'educació per al desenvolupament dels mitjans i dels i les professionals de la comunicació, en especial del sector públic.

Objectiu específic 1.4. Impulsar la recerca i el desenvolupament conceptual i metodològic de l'educació per al desenvolupament i dels instruments i eines per implementar-la als diferents àmbits (formal, no formal i informal).

² Els principis rectorals i els objectius transversals i estratègics del Pla director, els Objectius de Desenvolupament del Mil·lenni, el comerç just i el consum responsable, la banca ètica, el deute extern i el deute ecològic, la petjada ecològica del nord vers el sud, els processos de reforma del comerç i les institucions internacionals, la responsabilitat social de l'empresa i la sobirania i seguretat alimentàries.

Resultat 1.4.1. Haver millorat el coneixement sobre el grau d'informació, les percepcions i l'opinió de la ciutadania de Catalunya en relació amb el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament, tot disposant de dades fiables i públiques de manera periòdica.

Resultat 1.4.2. Haver promogut recerca i innovació concertades en relació amb el contingut, la metodologia i els actors de l'educació per al desenvolupament i, posteriorment, haver promogut la transferència i divulgació dels resultats obtinguts.

Resultat 1.4.3. Haver millorat el disseny, la sistematització i l'avaluació de l'impacte de les estratègies i actuacions d'educació per al desenvolupament i sensibilització dutes a terme a Catalunya.

C.2. OBJECTIU ESTRATÈGIC DE CAPACITATS

2. Millorar les capacitats dels agents de cooperació per al desenvolupament públics i privats de Catalunya.

Com ja s'ha dit, una política de cooperació per al desenvolupament de qualitat, en línia amb els compromisos internacionals en la matèria, implica continuar enfortint les capacitats individuals i col·lectives dels agents de la cooperació catalana. Per tal d'aconseguir-ho, s'opta per millorar la formació i la capacitació teòrica i pràctica, per impulsar la investigació i la recerca aplicada útil per a l'activitat de les administracions públiques i dels agents de cooperació i, finalment, per reforçar les capacitats institucionals i d'incidència dels diversos agents de la cooperació catalana.

Pel que fa a la formació i la capacitació, es partirà d'un diagnòstic participatiu de les necessitats, del qual es derivarà l'elaboració d'un Pla de formació i capacitació pluriennal. El Pla haurà de definir com millorar i racionalitzar l'oferta formativa, teòrica i pràctica, incidint en la millora de la qualitat i la recerca de sinèrgies entre els actors locals i del món associatiu i les universitats i els centres de recerca especialitzats, tot aprofitant el Pla ja elaborat per les universitats catalanes.

En l'àmbit de la recerca, l'objectiu és doble. D'una banda, continuar impulsant la recerca sobre la situació dels països del sud, les relacions nord-sud, els estudis i la pràctica sobre el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament, amb una atenció especial a la recerca aplicable (bones pràctiques, estudis d'impacte, transversalització d'objectius i principis, etc) i la recerca col·laborativa entre les administracions públiques, les universitats, els centres de recerca i les Organitzacions no Governamentals (ONG), tant del nord com del sud. De l'altra, millorar la difusió i la socialització dels resultats de la recerca, amb l'objectiu que aquesta tingui la màxima incidència possible sobre la millora de la qualitat de la cooperació dels agents públics i privats.

Finalment, es preveu una línia de treball dirigida al reforç institucional dels agents de cooperació públics i privats, que posarà l'èmfasi en qüestions específiques com són el planejament estratègic i la gestió del cicle del projecte i del programa, les noves tendències del desenvolupament i de la cooperació per al desenvolupament, l'avaluació, les capacitats relacionals i comunicatives i la integració institucional dels objectius transversals del Pla director per part dels agents públics i privats de la cooperació per al desenvolupament.

Quant a la manera de fer-ho, es potenciarà al màxim l'economia d'escala i, per tant, la concertació i sinèrgies entre els actors, en especial entre la comunitat educativa i universitària i les ONGD i els actors de la societat civil.

Objectiu específic 2.1. Millorar la formació i la capacitat dels voluntaris i les voluntàries, els i les cooperants i professionals i dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana amb especial incidència en el que permeti implementar els principis rector, els valors i els objectius transversals i estratègics del Pla director.

Resultat 2.1.1. Haver establert un pla pluriennal de formació teòrica i pràctica a partir d'un diagnòstic participatiu, en els àmbits del desenvolupament, de la cooperació per al desenvolupament i de l'educació per al desenvolupament.

Resultat 2.1.2. Haver millorat l'oferta i la qualitat de la formació i la capacitat teòrica en els àmbits del desenvolupament, de la cooperació per al desenvolupament i de l'educació per al desenvolupament.

Resultat 2.1.3. Haver millorat l'oferta i la qualitat de la formació i la capacitat pràctica en els àmbits del desenvolupament, de la cooperació per al desenvolupament i de l'educació per al desenvolupament.

Objectiu específic 2.2. Impulsar la investigació i la recerca aplicada o aplicable en el camp del desenvolupament, de la cooperació per al desenvolupament i l'educació per al desenvolupament.

Resultat 2.2.1. Haver generat i posat a l'abast dels i les professionals i dels agents públics i privats de la cooperació catalana més i millor recerca i coneixement sobre els estudis i la pràctica del desenvolupament, de la cooperació per al desenvolupament i de l'educació per al desenvolupament.

Resultat 2.2.2 Haver impulsat mecanismes de relació i de treball conjunt de les ONG, les universitats i altres institucions especialitzades, així com la sistematització, la transferència i l'intercanvi de coneixements amb els centres dels països del sud i les xarxes de coneixement.

Objectiu específic 2.3. Reforçar les capacitats institucionals i la capacitat d'incidència dels agents públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana.

Resultat 2.3.1. Haver contribuït a millorar les capacitats dels agents públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana en totes les fases del cicle del projecte/ programa, amb una incidència especial en l'avaluació i, en el cas de l'educació per al desenvolupament, en la formulació de continguts cognoscitius, procedimentals i valoratius.

Resultat 2.3.2. Haver contribuït a millorar la capacitat de treball en xarxa i de comunicació dels agents públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana.

Resultat 2.3.3. Haver contribuït a la millora de la capacitat dels actors públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana en el treball de promoció del respecte integral dels drets humans, de la governança i de l'enfortiment del teixit social.

Resultat 2.3.4. Haver contribuït a la institucionalització de la perspectiva de gènere per part dels agents públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana.

Resultat 2.3.5. Haver contribuït a la institucionalització de la perspectiva de sostenibilitat del desenvolupament per part dels actors privats i públics de la cooperació per al desenvolupament catalana.

Resultat 2.3.6, Haver contribuït a la millora de la capacitat dels actors públics i privats de la cooperació per al desenvolupament catalana en el treball de promoció de drets dels gais, lesbianes i les persones transsexuals i bisexuals.

4. PRIORITATS GEOGRÀFIQUES

La Llei de cooperació al desenvolupament estableix que el Pla director ha de fixar les prioritats geogràfiques per a cada cicle de planificació, considerant que determinades zones geogràfiques són genèricament prioritàries. Concretament, la Llei considera geogràficament prioritàries els països i els pobles de la Mediterrània, especialment els del Magrib, els d'Amèrica Llatina i els de l'Àfrica subsahariana, així com altres països amb els quals Catalunya ha tingut o té especials relacions de caràcter històric, social, econòmic, cultural i migratori.

Atès que la prioritització que fa la Llei és àmplia i que durant la revisió del Pla director 2003-2006 es va insistir en la necessitat de continuar la concentració i la focalització geogràfica, ja iniciada en els Plans anuals 2004, 2005 i 2006, per a millorar l'eficàcia i l'impacte de la cooperació per al desenvolupament catalana, s'han identificat 11 països i territoris prioritàries i 7 països i territoris preferents per a la línia estratègica de desenvolupament.

Els criteris, inspirats en la Llei, que s'han emprat per a seleccionar els països i elaborar la proposta són:

1. Les necessitats dels països. S'han prioritzat els països més desfavorits (països amb nivells de desenvolupament humà baix o mitjà-baix, forta incidència de la pobresa i presència de grans desigualtats i exclusió social), així com, en determinats casos, criteris addicionals, com un endeutament elevat i l'existència de conflicte armat, de situacions de postconflicte armat o de tensió i risc susceptibles de generar violència.
2. Les capacitats endògenes dels països - estar en condicions de rebre cooperació i de multiplicar-ne el resultat, i el seu grau de compromís explícit amb el desenvolupament de les seves poblacions.
3. L'equilibri entre el nombre de països de les diverses zones i àrees geogràfiques, així com la recerca de sinèrgies subregionals a l'interior de cada àrea.
4. Les capacitats comprovades de la cooperació catalana, mesurades en termes de fluxos d'AOD durant els darrers anys, presència dels diferents actors i incidència i capacitats sectorials demostrades o potencials.
5. El pes de la immigració a Catalunya i les potencialitats d'engegar línies de treball en codesenvolupament.

6. La continuïtat i la coherència amb les prioritats geogràfiques del Pla director 2003-2006, com a criteri subsidiari als anteriors.

Considerant la importància de les dinàmiques regionals a Amèrica Central, la regió andina, la Mediterrània i l'Àfrica occidental, en el disseny, l'execució i l'avaluació de les intervencions en els països prioritaris i preferents es cercarà, sempre que sigui possible, l'establiment de sinèrgies regionals.

Finalment, convé recordar que la consideració de país prioritari o preferent només reflecteix un compromís de focalització i concentració de recursos i esforços, per facilitar la planificació. No implica, per tant, ni impossibilitat de treballar, ni d'esmerçar recursos ni encara menys impossibilitat de fer tasca d'incidència política o de seguiment i suport en zones o països sensibles per a la societat catalana. En aquest sentit, convé mantenir la incidència política i el seguiment i el suport en països o zones en situació de postconflicte bèl·lic (en especial els Balcans, a l'Afgansitan o Timor oriental), sotmeses a bloqueig (Cuba) o amb situacions de greu vulneració dels drets humans.

Aquest Pla tindrà en compte també la llarga tradició catalana de solidaritat internacional en països en construcció (Bòsnia-Herzegovina, Kosovo, Eritrea) i nacions sense Estat (Txetxènia, Kurdistan). Per aquesta raó, en els plans anuals es definiran, si s'escau, les prioritats d'actuació en aquests països, ja sigui en l'àmbit del desenvolupament o en acció humanitària.

4.1 Els països i territoris prioritaris

Els països prioritaris concentraran el gruix dels recursos i de les actuacions de la Generalitat de Catalunya en la línia estratègica de desenvolupament, amb una aposta de treball a llarg termini, de dos o més cicles de planificació. Es tracta de països que presenten una alineació sòlida amb el conjunt de criteris de prioritització geogràfica exposats i en els quals, a més, existeix la possibilitat de treballar en diversos sectors d'intervenció o objectius estratègics (tot i que, per motius d'eficàcia, es buscarà la focalització en dos o tres sectors prioritaris per país), treball que es pot fer mitjançant una pluralitat d'actors i fent ús de diferents instruments i modalitats de cooperació.

Considerant la seva importància estratègica en el marc de l'actual Pla director, a l'inici del període d'aplicació del Pla es valorarà la necessitat i l'oportunitat d'elaborar estratègies d'intervenció pluriennal per a alguns o tots els països prioritaris.

Àrees geogràfiques prioritàries/ Països i territoris prioritaris:

Mediterrània:	Marroc, Palestina, Sàhara Occidental
Àfrica subsahariana:	Moçambic, Senegal
Amèrica Central i el Carib:	Guatemala, Nicaragua, el Salvador
Amèrica del Sud:	Bolívia, Colòmbia, Equador

4.2 Els països i territoris preferents

Els països i territoris preferents representen un segon nivell de prioritització geogràfica, amb una aposta de treball a mitjà termini, d'un cicle de planificació com a mínim. Són països i territoris que presenten un nivell d'alineació important amb el conjunt de criteris de prioritització geogràfica exposats i en els quals existeix la possibilitat de

treballar en determinats sectors d'intervenció o objectius estratègics, mitjançant alguns actors i fent ús de determinats instruments o modalitats de cooperació. Es tracta doncs de països i territoris que presenten un grau de compliment dels criteris de prioritització geogràfica quantitativa i qualitativa esmentats significatiu però menor que en el cas dels països prioritaris.

Àrees geogràfiques prioritàries/ Països i territoris preferents:

Mediterrània: Algèria*, Líban**, **Àfrica subsahariana:**
, Gàmbia, Camerun, Etiòpia

Amèrica del Sud: Brasil***, Perú

*A Algèria es prioritzarà sectorialment el treball en drets humans, governança democràtica, enfortiment del teixit social, construcció de pau i apoderament de les dones.

** Al Líban es prioritzarà el treball en els sectors que contribueixin a la millora de la situació de les persones desplaçades internes i dels refugiats palestins.

*** Considerant l'extensió del Brasil i les importants desigualtats en la distribució de la riquesa al país, es prioritzaran geogràficament els Estats del país amb percentatges més alts de pobresa i nivells de desenvolupament humà més baixos.

4.3 Assignació recursos

D'acord amb la prioritització geogràfica anterior, es proposa assolir, el 2010, la distribució de recursos següent:

Països prioritaris:	60% de la línia estratègica de desenvolupament
Països i territoris preferents:	20% de la línia estratègica de desenvolupament

El 20% de recursos restant es destinarà a altres països susceptibles de rebre AOD, d'acord amb el Comitè d'Ajut al Desenvolupament (CAD) de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE). En aquest sentit, es tindran en compte els països o les zones en postconflicte bèl·lic, sotmeses a bloqueig, amb situacions de vulneració dels drets humans, en procés de construcció i les nacions sense estat.

De manera complementària, i amb l'objectiu d'avançar en l'assoliment dels compromisos internacionals, el 20% com a mínim del total de recursos de la línia estratègica de desenvolupament haurà d'anar adreçat als països considerats per les Nacions Unides com a "països menys desenvolupats/avançats".

5. MODALITATS D'ACTUACIÓ

La cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, segons preveu la Llei de cooperació al desenvolupament, es pot implementar bilateralment i multilateralment.

A efectes de claredat, i d'acord amb la pràctica de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya en els darrers anys, es proposa desplegar la cooperació bilateral de tres formes diferents, d'acord amb la participació de la Generalitat i de la resta dels actors de la cooperació catalana en el cicle del projecte/programa de cadascuna de les actuacions.

D'aquesta manera, el Pla director contempla quatre modalitats d'actuació, que s'han d'entendre com a instruments flexibles i, en molts casos, complementaris:

1. Cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya.
2. Cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertació amb d'altres agents de la cooperació per al desenvolupament.
3. Cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives.
4. Cooperació per al desenvolupament multilateral.

Naturalment, i en coherència amb els valors i els principis de la Llei i la Declaració de París, totes les actuacions que es facin en els països del sud s'han d'alinear amb les prioritats de desenvolupament d'aquests, sigui quina sigui la modalitat d'actuació mitjançant la qual es duguin a terme.

1. *Cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya*

Per cooperació per al desenvolupament bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya s'entén qualsevol actuació que, segons el previst al Pla director i als Plans anuals, assumeixi directament l'Administració de la Generalitat. El tret característic d'aquesta modalitat és l'establiment de relacions directes entre la Generalitat i les entitats i organitzacions beneficiàries sense intermediació.

Des del punt de vista del cicle del projecte o programa (identificació, elaboració i formulació, planificació de les fases, execució, seguiment i avaluació dels resultats i de l'impacte), la responsabilitat decisòria de totes aquestes fases serà de la Generalitat, tot i que alguna podrà ser executada totalment o parcialment per altres actors. Naturalment, i en coherència amb els compromisos internacionals sobre l'eficàcia de l'ajut, la iniciativa no podrà ser totalment autònoma, és a dir, sense considerar l'opinió dels actors del sud.

2. *Cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya en concertació amb d'altres agents de la cooperació per al desenvolupament*

Per cooperació per al desenvolupament bilateral de la Generalitat de Catalunya concertada amb d'altres agents de la cooperació, s'entén qualsevol actuació de la Generalitat de Catalunya en què alguna o diverses de les fases bàsiques del cicle del programa o del projecte (identificació, elaboració i formulació, planificació de les fases, execució, seguiment i avaluació dels resultats i de l'impacte) es faci de manera concertada o amb la mediació d'altres actors de la cooperació per al desenvolupament. És a dir, sense que la responsabilitat complerta de l'actuació sigui exclusivament atribuïble a la Generalitat, tot i que aquesta en sigui la responsable última.

Els actors amb els que es podran concertar les actuacions seran: Estats i governs subestats (municipis i ens locals, entitats supramunicipals, regions i comunitats autònomes, xarxes i agrupacions d'ens locals), universitats, actors privats no lucratiu i

ONGD, del nord i del sud, xarxes internacionals, consultores i empreses del nord i del sud.

Pel que fa al procediment de concertació, es farà mitjançant mecanismes que assegurin la transparència, la concurrència i la igualtat de condicions per als diversos actors.

3. Cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors de la cooperació catalana, en especial les ONGD i les entitats privades no lucratives

Per cooperació per al desenvolupament bilateral a iniciativa d'altres actors, s'entén qualsevol actuació que, del punt de vista del cicle del projecte o programa (identificació, elaboració i formulació, planificació de les fases, execució, seguiment i avaluació dels resultats i de l'impacte), sigui responsabilitat en totes i cadascuna de les fases d'agents que no pertanyen a l'Administració de la Generalitat de Catalunya. Aquestes actuacions, en executar-se totalment o parcialment amb fons de procedència pública, estaran sotmeses al previst en el present Pla director i en la normativa legal vigent.

Aquesta modalitat busca assegurar l'enfortiment de la tasca compromesa i transformadora de les organitzacions de la societat civil i de les entitats d'educació superior de Catalunya, atès que a través d'elles es pot fomentar l'apoderament de les persones i de les comunitats del sud. És per això que es prioritzaran les actuacions de les universitats, els centres de recerca catalans, les administracions locals i les xarxes d'ens locals i, molt especialment, de les ONGD i les entitats privades no lucratives catalanes.

L'assignació de recursos a través d'aquesta modalitat es farà, principalment, mitjançant convocatòries públiques, amb criteris de concurrència, transparència i igualtat d'oportunitats. Es podrà prescindir d'aquest requeriment en els casos en què es justifiqui degudament la necessitat de no concurrència.

4. Cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya a través d'organitzacions multilaterals

Per cooperació per al desenvolupament a través d'organitzacions multilaterals s'entén la participació i la contribució de la Generalitat de Catalunya, mitjançant les diverses fórmules que existeixen, a les actuacions dels diversos organismes públics multilaterals d'àmbit universal, regional o subregional, especialitzats en la promoció del desenvolupament, bé directament o bé per mitjà de Fons Globals, Programes, Campanyes, Fons fiduciaris, etcètera.

El suport a la cooperació multilateral és complementari al procés d'apropiació i corresponsabilitat dels països del sud impulsat per la Declaració de París, atès que la cooperació multilateral presenta alguns avantatges com: a) el fet d'estar més al marge dels interessos i pressions particulars dels donants; b) basar-se en criteris tècnics, el que permet igualar la relació donant-soci; c) disposar d'estàndards i pautes ben establerts, en especial amb temporalitat llarga; i d) garantir millor la participació del país soci en el procés de presa de decisions.

D'aquí doncs que una concepció transformadora de la cooperació per al desenvolupament l'hagi de tenir ben present. Caldrà establir prioritats i criteris explícits que serveixin de guia per a l'elecció dels organismes i programes, així com per a l'assignació de fons, i informar el Consell de Cooperació respecte a això. L'aportació o

participació en actuacions i fons d'organismes multilaterals haurà de respondre al previst pel present Pla director i pels respectius Plans anuals, per assegurar la coherència i la rendició de comptes.

5. Finançament

Pel que fa a les modalitats, ateses les capacitats actuals dels agents de la cooperació per al desenvolupament catalana, es destinarà almenys un 55% del total dels recursos a la modalitat de cooperació bilateral a iniciativa d'altres actors de la cooperació catalana, vetllant especialment per les ONG i altres entitats no lucratives. A la modalitat de cooperació bilateral de la Generalitat en concertació amb d'altres agents es destinarà entre el 10 i el 25% del total de recursos. Finalment, a la modalitat de cooperació bilateral d'iniciativa directa de la Generalitat de Catalunya i la modalitat de cooperació a través d'organitzacions multilaterals es destinarà entre el 20 i el 35%. Pel que fa als actors, per tal de garantir una adequada participació de la societat civil - especialment de les ONG- en la gestió dels fons destinats a la cooperació, els fons gestionats per les administracions públiques catalanes i multilaterals no seran superiors al 50% del total.

6. INSTRUMENTS

Els instruments de què disposa la cooperació catalana per al desenvolupament s'han anat ampliant i diversificant els darrers anys, en paral·lel a l'augment dels recursos i la progressiva consolidació d'una política pública de cooperació per al desenvolupament.

El present Pla director vol esdevenir una guia útil per a fer un ús racional d'aquests instruments, i alhora fer-se ressò de les recomanacions més recents que apunten cap a una aposta per instruments que resolguin més satisfactòriament el problema de la coordinació entre administracions i entitats donants, la corresponsabilitat amb els països socis i l'eficàcia de l'ajut. La Llei de cooperació al desenvolupament estableix en el seu articulat que les actuacions de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació per al desenvolupament s'instrumenten per mitjà de: a) La cooperació tècnica; b) La cooperació econòmica i financera; c) L'ajut humanitari general i l'ajut humanitari d'emergència; d) L'educació i la sensibilització socials per al desenvolupament; i e) La generació de fons especials de cooperació i altres instruments.

Des del Pla director anterior, l'ajut humanitari i l'educació per al desenvolupament es defineixen com a línies estratègiques, raó per la qual el mateix Pla només parlava de la cooperació tècnica i de la cooperació financera com a instruments de cooperació. Amb la voluntat de donar continuïtat al que preveia l'anterior pla, aquest Pla director diferencia dos grans grups d'instruments: un més referit a l'acompanyament de processos, la capacitat, l'intercanvi, la provisió d'assistència tècnica i la transmissió de coneixements; i un altre relatiu a l'aportació econòmica o financera.

De manera complementària al que estableix la Llei, aquest Pla afegeix un tercer instrument no previst en el moment d'elaboració de la Llei, el codesenvolupament, per la seva singularitat i el potencial que se li pressuposa. Finalment, aquest Pla director, posa un èmfasi especial en els nous instruments de la cooperació i hi dedica el darrer apartat.

6.1. Cooperació tècnica

Per cooperació tècnica, i seguint la definició de la Llei, s'entén el conjunt d'instruments de cooperació que porten associat algun element d'acompanyament, intercanvi, transferència de maneres de fer, o de capacitació, orientat a millorar les capacitats de les persones, les organitzacions i els marcs institucionals.

Les principals intervencions de la cooperació catalana en aquest àmbit són els projectes i els programes de cooperació cofinançats per la Generalitat de Catalunya i liderats i executats, majoritàriament, per la societat civil catalana, amb un pes específic de les ONGD.

En el marc del present Pla director es vol continuar apostant per aquest tipus d'instruments amb la voluntat de transitar progressivament d'una lògica basada en intervencions puntuals d'abast reduït cap a una lògica basada en programes pluriennals i amb una translació més evident de responsabilitats al país soci, incorporant els altres actors que operen en l'àmbit de la cooperació catalana.

A banda dels projectes i programes, les actuacions d'assistència tècnica esdevenen el segon pilar d'aquest grup d'instruments de cooperació, entesos com una manera d'enfortir les capacitats de les persones i les organitzacions dels països socis, d'acord amb les prioritats i els procediments que preveu el Pla. Aquesta pot brindar-se per mitjà de les diferents modalitats, amb un pes específic de les cooperacions directa i concertada.

L'experiència d'autogovern, amb l'assumpció de nombroses competències materials i la corresponent elaboració de polítiques públiques per a executar-les, ha fet que Catalunya disposi d'un potencial de bones pràctiques i de coneixements tècnics en àmbits rellevants per al desenvolupament i considerats estratègics pel present Pla (vegeu secció tercera): salut, educació, promoció de la capacitat productiva i comercial i de l'ocupació, governança i governabilitat, medi ambient, cultura, educació plurilingüe, defensa i protecció dels drets humans, etcètera.

Els ens locals, per la seva banda, tenen una reconeguda tradició de treball en l'àmbit del desenvolupament institucional, l'enfortiment municipal i l'acompanyament de processos de desenvolupament en l'àmbit local. Aquestes competències provades esdevenen un important actiu per a la cooperació tècnica que es pot brindar des de Catalunya

Per la seva banda, les organitzacions empresarials catalanes esdevenen actors de desenvolupament destacats en la transferència de coneixements tècnics en àmbits rellevants per al desenvolupament en tant que transmissors de la capacitat emprenedora i d'innovació del sector empresarial català.

Existeix un ampli consens, al que s'acull aquest Pla director, en torn dels criteris que han d'acompanyar una assistència tècnica que no entri en contradicció amb els principis d'apropiació i alineació de l'ajut. Entre d'altres: a) donar resposta a les demandes del país soci i no a l'oferta del país cooperant, b) brindar l'assistència tècnica només quan no existeixen capacitats pròpies o persones prou formades al país soci, c) garantir l'apropiació de l'assistència tècnica, d) oferir-la de manera coordinada entre els diferents donants.

Finalment, la cooperació triangular esdevé una opció a impulsar en l'àmbit de la cooperació tècnica, especialment quan es vetlla per a que aquesta no esdevingui intrusiva i que sigui suficientment sensible a les particularitats. Per cooperació triangular, aquest Pla entén la cooperació sud-sud que es dona per mitjà de

l'associació del donant amb un país soci (normalment de desenvolupament mitjà) per a dur a terme intervencions en un altre país soci.

6.2. Cooperació econòmica i financera

La Llei preveu un segon grup d'instruments, la cooperació econòmica i financera. Entre els instruments de cooperació econòmica, la Llei contempla les aportacions a projectes d'inversió per al desenvolupament amb la finalitat de millorar el capital físic dels països socis, i l'ajut econòmic a determinats sectors d'aquests països.

Pel que fa a l'ajut econòmic a països socis, aquest s'haurà d'emmarcar en els principis d'eficàcia de l'ajut i es desplegarà en el marc del que convencionalment s'anomena nous instruments de la cooperació, o instruments programàtics. L'apartat 6.3 desenvolupa amb més detall l'aplicació d'aquests instruments.

Per instruments de cooperació financera, la Llei entén les contribucions oficials a organismes internacionals, les donacions, l'atorgament de crèdits destinats a programes i projectes de desenvolupament social bàsic, l'atorgament de crèdits concessius i tota altra mesura destinada a millorar l'accés dels països beneficiaris al capital financer. L'aplicació d'aquests instruments tindrà en compte preferentment les potencialitats de la realitat catalana i del conjunt dels seus actors de desenvolupament, sempre i quan no sigui en detriment de les potencialitats dels països socis del sud.

Pel que fa a les contribucions oficials a organismes internacionals, es consideraran especialment els del sistema de les Nacions Unides. L'aposta per les Nacions Unides es justifica pel fet que els objectius de les Nacions Unides -el manteniment de la pau i la seguretat, les relacions pacífiques entre els països, la protecció i el respecte dels drets humans, i, en general, el suport a la cooperació en els àmbits social, econòmic, ambiental, cultural i humanitari - coincideixen amb els objectius de la Llei de cooperació i del present Pla.

Naturalment, els acords i els procediments de col·laboració estaran condicionats als principis, objectius, prioritats i procediments previstos al Pla, als avantatges comparatius de Catalunya i a la normativa vigent.

A més, en el marc del present Pla director es vol donar continuïtat a altres intervencions de cooperació financera que tenen una certa tradició de treball des de Catalunya com són els programes de microcrèdit.

6.3 Els nous enfocaments i els instruments relacionats amb la qualitat de l'ajut.

L'assumpció, ja comentada, dels compromisos de la Declaració de París sobre l'eficàcia de l'ajut implica apostar per potenciar, de manera progressiva i complementària a la resta d'instruments, els instruments que tinguin un enfocament programàtic. Aquests nous instruments, entre els que destaquen el suport pressupostari i els fons globals, pretenen evitar els problemes associats a les intervencions puntuals i d'abast limitat, i amb poques complementaritats amb els sistemes públics dels països socis.

L'aplicació progressiva d'aquests nous instruments hauria de redundar, entre d'altres, a: a) contribuir a fer més previsible i sostenible l'ajut; b) disminuir el nombre d'agents executors i per tant els costos de transacció; c) incrementar la capacitat de diàleg i d'interlocució amb els països socis; d) enfortir les capacitats dels sistemes públics dels països socis per a adreçar els seus reptes de desenvolupament.

La cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya té una experiència recent i limitada en l'ús d'aquests instruments però que ha estat positiva pel que fa a la millora de la capacitat d'interlocució amb els països socis i la coordinació amb la resta de donants. Aquest és el cas del suport pressupostari al sector salut a Moçambic.

Conseqüentment, la cooperació catalana impulsarà aquest tipus d'instruments en aquells països i sectors prioritaris que s'estimi pertinent, especialment en els àmbits descentralitzats.

Aquest suport cal condicionar-lo al desplegament de les estratègies de reducció de la pobresa i acompanyar-lo d'instàncies de diàleg polític amb el país soci. A més, quan es tracti d'un suport sectorial, caldrà prioritzar els sectors on el paper de l'estat com a agent finançador, i no només com a agent regulador, sigui destacat. Aquest és el cas de sectors com la salut, l'educació, l'aigua i el sanejament.

Els fons globals esdevenen un altre tipus d'iniciativa que ha registrat un impacte agregat molt significatiu en els darrers anys i del que la cooperació catalana n'ha participat en petita mesura. Es tracta de modalitats financeres que tracten d'atraure fons privats que complementin l'AOD. El Fons Global de Lluita contra la Malària, la Tuberculosi i la Sida o l'Aliança global per a les Vacunes i les Immunitzacions són exemples ben coneguts d'aquests instruments.

6.4. Codesenvolupament

L'expressió "codesenvolupament" s'ha emprat els darrers anys de formes molt diferents. Actualment, i en el context d'aquest Pla, el concepte s'usa per designar tot tipus de polítiques i actuacions adreçades a gestionar de manera positiva la relació entre el desenvolupament i la migració, el que significa treballar - prèviament o paral·lelament- els aspectes i les polítiques d'integració i ciutadania.

El codesenvolupament, doncs, serà un instrument de la cooperació per al desenvolupament catalana per a:

- Mostrar el caràcter indissociable de les migracions, del desenvolupament i de la cooperació per al desenvolupament.
- Potenciar la participació voluntària en accions de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament de les persones immigrades. Aquestes accions no hauran de centrar-se en el control fronterer, ni en l'enviament de remeses o en fomentar la dimensió de retorn als països d'origen, sinó en fer de les persones immigrades actors de desenvolupament al sud i ponts entre comunitats i societats.
- Promoure, d'acord amb el Pla de Ciutadania i Immigració de la Generalitat de Catalunya, la integració de les persones immigrades, atès que no podem demanar que inverteixin el seu temps lliure i part dels seus recursos en atendre projectes i iniciatives per a combatre problemes d'exclusió social als seus països i comunitats, sense garantir aquí els seus drets polítics, socials i econòmics.
- Tenir present la dimensió de coneixement tècnic dels països i comunitats d'origen que poden tenir les persones immigrades, per sumar la seva aportació a les capacitats dels diferents actors de la cooperació catalana.
- Promoure el contacte i el treball conjunt dels agents de la cooperació catalana, del món municipal, dels organismes de defensa i protecció dels drets humans i de les associacions de persones immigrades, per facilitar sinergies i en especial impulsar programes pluriennals de codesenvolupament en els municipis i les entitats municipalistes.

En suma, l'instrument de codesenvolupament, a partir de l'Estratègia que s'elaborarà com a resultat de la discussió del Llibre Verd del codesenvolupament un cop aprovat el Pla director, buscarà fomentar la integració positiva de les persones immigrades a la nostra societat sense que això impliqui la desvinculació dels seus orígens, per una banda i, per l'altra, afavorir la conversió de les persones immigrades en actors de desenvolupament i de millora de les seves comunitats i països d'origen.

L'elaboració i l'aplicació de l'Estratègia de codesenvolupament es farà de manera consensuada amb els agents i les organitzacions que treballen en l'àmbit de la cooperació i la immigració. En aquest sentit, es potenciarà el treball conjunt de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària i l'Agència Catalana de Cooperació per al Desenvolupament amb els diversos departaments i organismes de la Generalitat competents en matèria de polítiques d'immigració.

7. ELS ACTORS DE LA COOPERACIÓ CATALANA

La cooperació per al desenvolupament catalana es caracteritza per la pluralitat d'iniciatives cíviques de solidaritat i cooperació, raó per la qual el model de cooperació català vol ésser obert, participatiu i integrador de totes les iniciatives socials, i alhora respectuós amb les diferents sensibilitats i idees. D'aquí doncs que es parteixi del reconeixement de la riquesa que es deriva d'aquesta pluralitat d'actors.

En referir-nos a partir d'ara als actors de la cooperació catalana distingirem entre els actors de la Generalitat de Catalunya, obligats pel present Pla (departaments, Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària, Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament (ACCD), a més d'algunes entitats, instituts i/o organismes participats), que es tracten a la secció 8, i els actors públics (ajuntaments, xarxes locals i entitats supramunicipals) i privats jurídicament autònoms de la Generalitat de Catalunya que es tracten en aquesta secció (ONG, organitzacions empresarials, organitzacions sindicals, universitats, , etcètera).

En coherència, des del convenciment que la generació de sinèrgies, la complementarietat i la concentració en les actuacions esdevenen condicions de primer ordre d'una cooperació eficaç i de qualitat, el Pla director aposta per reforçar la pluralitat mitjançant la creació de xarxes, plataformes i espais de coordinació i concertació entre els agents catalans i també amb els seus homòlegs internacionals.

A continuació es desenvolupa un detall del mapa d'actors de la cooperació catalana, que, sense voluntat de ser exhaustiu, vol emfatitzar-ne el valor afegit en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament.

7.1 Les organitzacions no governamentals

A Catalunya hi ha una gran varietat d'ONG, moltes d'elles vinculades al desenvolupament i a la solidaritat internacional, com a reflex de la riquesa social catalana i el compromís de la ciutadania amb la solidaritat i el desenvolupament de les persones i els pobles del sud.

La importància de les ONG, conjuntament amb els moviments socials, ha estat i és cabdal en la generació de discursos i el treball d'incidència política sobre la solidaritat internacional i l'estat injust de les relacions nord-sud, la ja emblemàtica reivindicació

del 0,7% del PIB per a finançar l'AOD, o la sensibilització i la conscienciació de la ciutadania respecte a les condicions de vida de les societats més empobrides. A més, en força casos han assolit un grau de capacitats i d'experiència sobre el terreny que resulta molt útil per a la resta d'actors. Aquests fets les situen al centre de qualsevol estratègia de cooperació per al desenvolupament i d'aquesta manera ho recull aquest Pla director en aplicació del principi de complementarietat previst a la Llei.

L'aplicació de la Llei de cooperació al desenvolupament ha fet possible que, en executar-se l'anterior pla director, s'hagi avançat en la racionalització i la millora dels mecanismes de relació de les ONG amb l'Administració pública. Això ha estat possible gràcies al desenvolupament d'un registre oficial d'ONGD, a la millora dels mecanismes d'atorgament de subvencions, a la interlocució amb les entitats de segon nivell que agrupen les ONG i a la creació i la consolidació d'espais per a garantir la participació del tercer sector en la definició dels plans i les estratègies de la cooperació catalana.

Aquest Pla director vol avançar en la mateixa direcció i, per tant, contribuir a enfortir i optimitzar el rol de les ONG i la seva relació amb l'Administració per mitjà de:

- El suport a la innovació i el desenvolupament de noves capacitats i instruments.
- La promoció de les xarxes internacionals d'ONG, amb especial atenció a les xarxes nord-sud.
- L'impuls a la coordinació del sector per mitjà del suport a les federacions, coordinadores, xarxes i plataformes.
- La consolidació dels espais de participació del sector en l'elaboració, l'implementació i l'avaluació de plans i estratègies de cooperació per al desenvolupament.
- La consolidació de mecanismes de finançament flexibles i adequats a la realitat i les necessitats del desenvolupament i les capacitats del sector, amb un particular èmfasi en les modalitats programàtiques pluriennals.

7.2 Els ens locals

Els ens locals –que inclouen els ajuntaments, els governs locals, les entitats supramunicipals, i les associacions i xarxes de governs locals- són actors rellevants en l'àmbit de la cooperació catalana pel que fa al volum econòmic que destinen però molt especialment per l'especificitat de les accions que duen a terme. Aquestes accions les gestionen d'una manera directa, concertada amb els diferents agents del seu territori, i/o per mitjà de xarxes d'ens locals, principalment del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament.

Als països del sud, participen en projectes de cooperació per al desenvolupament amb l'objectiu de fomentar el municipalisme i el desenvolupament local, a través d'agermanaments, mancomunitats de municipis, partenariats, treball en xarxa, etc.

Pel seu coneixement del món local aporten un valor afegit en l'àmbit de la definició, l'elaboració i la implementació de les polítiques municipals als països del sud, per mitjà de l'acompanyament en els processos, de l'assistència tècnica i el suport econòmic, i de l'intercanvi d'informació, d'experiències i bones pràctiques, en l'àmbit de les seves competències.

A Catalunya, els ens locals fan una tasca important de sensibilització a la ciutadania del seu territori sobre les causes de les desigualtats en el desenvolupament.

Aquest Pla director vol contribuir a enfortir i optimitzar el rol dels ens locals en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament, per mitjà del foment de la coordinació de les actuacions i generant sinergies amb altres actors de la cooperació, en el marc de les polítiques públiques.

7.3 Les organitzacions sindicals

Les organitzacions sindicals són agents clau de la cooperació per al desenvolupament, atès que la seva raó de ser originària es fonamenta en els principis de justícia i de solidaritat, de transformació social, de defensa dels drets humans i d'enfortiment democràtic. L'àmbit d'actuació natural de les organitzacions sindicals està directament emparentat amb la generació de condicions de desenvolupament i es concentra en la generació d'espais de concertació i participació i, particularment, en la defensa, promoció i acompliment integral dels drets humans laborals, drets recollits en els convenis i les recomanacions de l'OIT i en la majoria de constitucions i ordenaments jurídics dels països socis.

En els darrers anys, les organitzacions sindicals catalanes han anat consolidant línies d'actuació que esdevenen estratègiques en el marc d'aquest Pla director, en el terreny de l'apoderament d'actors, la creació de ciutadania crítica i plenament conscient dels seus drets, l'enfortiment d'organitzacions sindicals i de l'economia social i les estratègies d'incidència política en l'àmbit dels drets laborals, entre d'altres.

Aquest Pla director vol contribuir a consolidar el paper del conjunt de les organitzacions sindicals en tant que agents de desenvolupament per mitjà de:

- L'establiment de modalitats de subvenció adequades a les diferents tipologies d'actuacions i a les peculiaritats dels diferents agents.
- La promoció de les xarxes internacionals d'agents sindicals amb especial atenció a les xarxes nord-sud.
- L'impuls a les actuacions coordinades amb d'altres agents rellevants en l'àmbit de la promoció i el respecte integral dels drets humans de segona generació.

7.4 Les organitzacions empresarials

Un dels elements que han contribuït al desenvolupament català ha estat el seu esperit emprenedor. El sector empresarial ha esdevingut un actor clau en la creació de riquesa i progrés a Catalunya, en generar un model de creixement basat en un teixit econòmic format essencialment per petites i mitjanes empreses. L'empresa catalana - incloent-hi les organitzacions de l'economia social i el món cooperatiu- s'ha vist acompanyada en aquest procés per les seves entitats de suport –associacions empresarials, cambres de comerç i patronals, que han desenvolupat un important saber fer en la prestació de diversos serveis de representació, formació, informació, etc..

Aquest model de suport a l'activitat emprenedora ja està sent transferit a entitats similars dels països socis del sud per mitjà de la participació activa de les associacions empresarials catalanes en projectes de cooperació per al desenvolupament.

Aquest Pla director vol contribuir a perfilar i consolidar el paper de les organitzacions empresarials en la cooperació per al desenvolupament i en la sensibilització, per mitjà de:

- L'adequació de les modalitats de subvenció als requeriments d'un ajut de qualitat i coherent amb els diferents instruments de cooperació per al

desenvolupament susceptibles de ser desenvolupats per les organitzacions empresarials.

- El foment del paper del cooperativisme i de totes les fórmules organitzatives pròpies de l'economia social com un actiu de la cooperació per al desenvolupament.
- El foment a la incorporació de la responsabilitat social i ambiental de l'empresa entre les organitzacions empresarials catalanes, així com l'anàlisi i la sensibilització en aquest àmbit.

7.5 Les universitats

Durant els darrers anys les universitats han esdevingut actors bàsics del sistema internacional de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament, al nord i al sud, en ser l'educació un element bàsic en la formació del capital humà i el desenvolupament de les capacitats. La Llei de cooperació i l'anterior Pla director van reconèixer i potenciar aquest paper, com han palesat els tres Plans anuals anteriors i el Pla d'Actuació biennal en matèria de cooperació per al desenvolupament de les universitats públiques, acordat conjuntament amb l'ACCD. En coherència, els anys 2005 i 2006 es va introduir un nou instrument, una convocatòria de subvencions adreçada a les universitats públiques catalanes, amb l'objecte de coordinar i impulsar les accions de sensibilització, formació, investigació i recerca de les universitats en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament

L'experiència de les universitats catalanes en matèria de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament ja és doncs dilatada, tant com actors de cooperació per al desenvolupament específics com en el terreny de les aliances i sinergies amb d'altres actors (ONGD i societat civil, empreses i teixit emprenedor, entre d'altres).

Per tant, aquest Pla director vol contribuir a enfortir el paper de les universitats, dels seus òrgans de coordinació i del departament de la Generalitat competent en la matèria, per mitjà de:

- La millora de la capacitat dels diferents actors universitaris en temes de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament.
- L'increment i la millora de les activitats de cooperació per al desenvolupament de cadascuna de les universitats, particularment les que es fan en contacte directe amb els actors i les contraparts del sud i en el marc de les activitats de docència, recerca i transferència de coneixements considerades –segons els estàndards internacionals- cooperació per al desenvolupament.
- El foment del treball en xarxa i les sinergies entre les universitats, en el marc de la docència, la recerca i la sensibilització, atès el seu paper cabdal en el foment de les capacitats de la resta d'actors, privats i públics, de la cooperació catalana.
- La promoció del treball conjunt i la cooperació entre les universitats i altres actors de la cooperació per al desenvolupament catalana, especialment, ONGD, empreses, sindicats i organitzacions empresarials, entitats juvenils i ens locals, per tal d'enfortir i reforçar les seves capacitats i ajudar-se mútuament.

- L'adequació dels instruments i modalitats d'ajut i subvenció a les necessitats del sector.

7.6 Altres agents

Catalunya té altres agents, a banda dels que s'han detallat més amunt, que ja sigui per la seva significació, pel que representen o per la seva expertesa reconeguda en determinats àmbits, esdevenen col·laboradors potencials del Govern en la seva acció de cooperació per al desenvolupament. Aquest és el cas d'institucions públiques catalanes com el Síndic de Greuges, de les organitzacions professionals agràries, dels col·legis professionals, del moviment associatiu juvenil, dels centres d'esplai o d'altres entitats emblemàtiques catalanes i de les fundacions dedicades al Tercer i Quart Món. També cal fer un esment especial, com s'ha senyalat en la secció sisena en parlar de codesenvolupament, al paper cabdal de les organitzacions i associacions de persones immigrades.

8. CAPACITATS DE LA GENERALITAT

Una política pública de cooperació per al desenvolupament de qualitat i capaç de respondre als reptes que planteja aquest Pla director exigeix que l'Administració de la Generalitat de Catalunya disposi de recursos econòmics (vegeu secció onzena, Escenari econòmic) i financers adequats i, també, de recursos humans amb les capacitats necessàries per a planificar, implementar, gestionar, donar seguiment i avaluar la política de cooperació per al desenvolupament. Els dos darrers requeriments són objecte d'aquesta secció.

8.1. Recursos financers

Per tal d'assegurar l'assoliment dels objectius marcats i la coherència entre les diverses actuacions, el departament de la Vicepresidència, per mitjà de la DGCDAAH, vetllarà perquè tots els recursos de la Generalitat de Catalunya en matèria de cooperació per al desenvolupament se sotmetin a les directius d'aquest pla, amb independència de l'agent executor i de la modalitat d'intervenció.

En coherència, els plans anuals hauran d'incorporar les previsions de despesa de l'ACCD i dels departaments i organismes de la Generalitat relacionades amb les actuacions de cooperació per al desenvolupament.

Al seu torn, aquestes previsions s'hauran d'incorporar en les dotacions dels pressupostos de la Generalitat de l'any respectiu, amb una partida específica, en el cas de l'ACCD, per a l'ajut humanitari d'emergència, d'acord amb el que estableix la Llei de cooperació al desenvolupament.

8.2. Recursos humans

Pel que fa als recursos humans, la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya es sustenta en tres pilars complementaris. El primer pilar el constitueix el personal de la DGCDAAH i de l'ACCD; el segon està conformat per les persones expertes en els diversos àmbits sectorials rellevants en matèria de cooperació de què disposen els departaments de la Generalitat; i el tercer comprèn el vinculat a les universitats, centres de recerca, organitzacions especialitzades i, en

general, persones expertes i professionals de Catalunya en matèria de desenvolupament i de cooperació per al desenvolupament.

El personal de la Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària i de l'Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament.

En coherència amb el creixement dels recursos financers de la cooperació catalana, i amb l'objectiu de garantir el compliment de les directrius marcades pel Pla director, es proposa reforçar l'estructura organitzativa i consolidar els equips humans de la DGCDAAH i de l'ACCD, així com desenvolupar el potencial de les persones que els integren mitjançant la formació continuada en temes específics.

A més, quan s'estimi oportú i sigui possible, s'establiran mecanismes estables de representació i d'interlocució de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya als països socis del sud. Això contribuirà a millorar l'adequació de la cooperació catalana a les necessitats i les prioritats de desenvolupament dels països del sud.

Les persones especialistes dels departaments

Els departaments de la Generalitat de Catalunya disposen de persones expertes amb coneixements contrastats sobre els continguts dels objectius sectorials establerts en aquest Pla que representen un actiu important per a la cooperació catalana.

Amb l'objectiu de guanyar en eficàcia i qualitat, s'impulsaran els intercanvis i el treball conjunt entre el personal tècnic de la DGCDAAH i de l'ACCD i el personal professional dels departaments. Això permetrà que aquest darrer pugui proporcionar assistència especialitzada a partir de la identificació dels focus d'interès, de les necessitats i dels recursos disponibles. S'incentivaran, quan es consideri necessari, grups de treball específics *ad hoc* de caràcter geogràfic o sectorial.

A més, i de comú acord amb les universitats i les persones expertes en desenvolupament i cooperació per al desenvolupament, es vetllarà per millorar la formació i la capacitat de les persones expertes.

Les persones expertes de les universitats i els centres de recerca i les persones professionals del desenvolupament i de la cooperació catalana

Catalunya disposa d'un nombre significatiu de centres i grups de recerca i estudi, molt d'ells en les universitats catalanes, així com de persones professionals i expertes actives en l'àmbit del desenvolupament i de la cooperació per al desenvolupament. Alguns d'aquests organismes i centres, especialitzats geogràficament i sectorialment, estan a més directament vinculats a la Generalitat o participats per aquesta.

Aquest tercer pilar col·labora amb la Generalitat proporcionant-li assessorament, fent estudis tècnics, fent avaluacions en profunditat, fent recerca aplicada o formació continuada, entre d'altres. Especialment important és, respecte a això, el Pla d'Actuació biennal elaborat per les universitats públiques catalanes i l'ACCD.

En el marc de l'Estratègia d'educació per al desenvolupament prevista en el Pla, s'analitzaran i es faran propostes sobre les contribucions i la participació de les universitats i dels centres i organismes esmentats en la recerca aplicada i aplicable sobre el desenvolupament i la cooperació per al desenvolupament i s'afavoriran els

intercanvis amb altres actors de la cooperació catalana per millorar les sinergies i la qualitat de les intervencions.

9. LÍNIES DE TREBALL RELATIVES AL PRINCIPIS D'INFORMACIÓ, PARTICIPACIÓ, COHERÈNCIA, COORDINACIÓ I COMPLEMENTARIETAT

D'acord amb la Llei, la cooperació al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya es regeix per un seguit de principis ordenadors, entre els quals hi ha els principis d'informació i transparència, participació, coherència, coordinació i complementarietat.

El desplegament d'aquests principis requereix un seguit d'actuacions, assignades a determinats agents i actors, que els Plans anuals han de concretar. El Pla director, al seu torn, determina les grans línies de treball que han de guiar aquest desplegament.

9.1 Informació i transparència

La informació i la transparència són, en les polítiques públiques, mitjans fonamentals de garantia del control democràtic de les institucions per part de la ciutadania, així com de coneixement de l'acció de Govern i facilitació de la participació ciutadana en la presa de decisions públiques.

La política pública de cooperació per al desenvolupament també està subjecta a aquests principis, el que exigeix que l'Administració de la Generalitat de Catalunya expliciti objectius específics i mecanismes concrets per fer-los realitat.

En aquest sentit, la Generalitat de Catalunya es fixa com a objectiu principal per al període maldar per garantir la producció i la difusió d'informació regular, oportuna, comprensible i precisa sobre la política pública de cooperació per al desenvolupament, en totes les seves fases: planificació, execució, seguiment i avaluació.

Alguns dels mecanismes previstos per a l'assoliment d'aquest objectiu són:

- Les compareixences regulars de les persones responsables de la política de cooperació per al desenvolupament davant del Parlament.
- L'elaboració, abans del mes de juny de cada any, d'una Memòria anual de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya.
- La posada en funcionament d'un portal sobre l'AOD de Catalunya, que permeti fer recerques ràpides i creuar informació.
- La difusió, en l'espai web de la Cooperació Catalana, de tota la informació actualitzada relativa als mecanismes de finançament (convocatòries, convenis, fons de finançament, etc), com a garantia de transparència en l'adjudicació dels recursos públics.
- La difusió pública dels resultats de les avaluacions, dels estudis i dictàmens rellevants i, en general, de les directrius, estratègies i diversos documents derivats del present Pla.

9.2 Participació

La Llei de Cooperació reconeix i preveu la participació dels agents de cooperació en el disseny, l'execució i l'avaluació de la política pública de cooperació per al desenvolupament. Aquest principi ordena també la relació que s'estableix amb els

països del sud, de manera conjunta amb els principis de responsabilitat i d'assumpció dels projectes i els programes per part d'aquests.

El Consell de Cooperació al Desenvolupament és l'òrgan principal de participació dels agents de la cooperació catalana en la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat. El principal objectiu de la Generalitat de Catalunya en relació amb el Consell durant el present cicle de planificació és el de prestar suport al treball del Consell, amb el degut respecte a la seva autonomia, en relació amb:

- La millora de la qualitat de la cooperació catalana, segons preveu aquest Pla director.
- La participació del Consell en la planificació i la programació de la política pública de cooperació per al desenvolupament.
- La contribució a la reflexió sobre la millora dels diferents sectors i actors de la cooperació catalana.

Així mateix, l'ACCD continuarà prestant el suport tècnic i administratiu necessari per al funcionament del Consell i de les seves Comissions.

De manera complementària, es promourà la participació àmplia dels agents de la cooperació catalana per al desenvolupament en el desplegament programàtic del Pla director mitjançant els instruments previstos en la secció desena.

9.3 Coherència

La cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya respon, tal com reconeix la Llei i evidencia la pràctica acumulada, a un model en el qual la DGCDAAH planifica i fa el seguiment i l'ACCD, d'una banda, i els departaments i organismes de la Generalitat de l'altra, executen. Aquest model exigeix una coordinació eficaç per garantir la coherència de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat.

A més, la Llei atribueix al principi de coherència un paper més enllà de la política de cooperació per al desenvolupament, ja que estableix que els valors, les finalitats i els principis de la Llei de cooperació al desenvolupament vinculen tota l'activitat de l'Administració de la Generalitat. En aquest mateix sentit, en els darrers anys la comunitat internacional ha avançat en la idea que amb la política de cooperació per al desenvolupament no n'hi ha prou per aconseguir la fita d'eradicar la pobresa. Cal millorar paral·lelament la coherència amb la resta de polítiques governamentals que poden tenir un impacte en la reducció de la pobresa i el desenvolupament dels països del sud.

Així doncs, cal que els diferents òrgans consultius vetllin per la coherència en les pràctiques en el sí de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals de Catalunya i garantir que aquestes no entrin en contradicció amb els objectius de la cooperació per al desenvolupament.

Per tot això, es desplegaran una sèrie de mecanismes i de línies de treball per a que el principi de coherència sigui efectiu:

1. Impuls dels mecanismes de coordinació. La Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament.

La Comissió Interdepartamental de Cooperació al Desenvolupament, constituïda el 2003 d'acord amb el que preveu la Llei de cooperació, és l'òrgan tècnic de coordinació

interdepartamental de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament i la solidaritat internacional. Les funcions de la Comissió són:

- a. Assegurar la informació, la coordinació, la coherència i la complementarietat de l'activitat de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament, així com la coordinació de la política de cooperació amb la resta d'activitats exteriors de la Generalitat.
- b. Conèixer el pla director i els plans anuals i deliberar i dictaminar sobre aquests.
- c. Conèixer el seguiment dels plans anuals i les avaluacions de la política de cooperació per al desenvolupament i del Pla director, i informar i deliberar sobre aquests.

El Pla director es proposa impulsar el desplegament d'aquestes funcions per a que la Comissió pugui complir amb el seu mandat institucional, incidint en la millora de la coordinació i la coherència. Concretament, es maldrà per:

1. Impulsar la participació activa de la Comissió Interdepartamental en la planificació i el seguiment de la política de cooperació.

Pel que fa la planificació, la Comissió s'implicarà activament, bé en plenari bé mitjançant grups de treball, en el desplegament programàtic del Pla director mitjançant els diversos instruments previstos a la secció desena (Plans anuals, estratègies pluriennals per a països i sectors prioritaris, directrius, etcètera).

En relació amb el seguiment, es millorarà el circuit i els temps per a la rendició de comptes i s'implicarà activament la Comissió en la validació de les dades i l'extracció de conclusions que retroalimentin la programació de la cooperació per al desenvolupament.

2. Promoure el paper de la Comissió Interdepartamental en la millora de la qualitat de la cooperació catalana.

Concretament, s'implicarà a la Comissió en la determinació de l'adequació de la cooperació catalana als criteris d'el·ligibilitat de l'AOD establerts pel CAD, en la definició i l'aplicació de l'estratègia d'avaluació de la cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya, així com en la identificació de les potencialitats de cooperació i assistència tècnica per part dels departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya.

3. Desplegar la funció de garantir la coordinació i afavorir la coherència entre la política de cooperació i la resta d'actuacions exteriors de la Generalitat.

S'establiran mecanismes de consulta i col·laboració en les àrees d'intervenció que es defineixin com a prioritàries. A més, durant la preparació dels Plans anuals i durant el seguiment de la seva execució, s'establiran mecanismes que garanteixin la necessària coordinació i sinergia, tot respectant l'autonomia relativa de cadascuna d'elles, entre les actuacions dels diversos departaments i instruments de la Generalitat adreçats a les relacions exteriors i el foment de la pau i les focalitzades i definides com de cooperació per al desenvolupament.

2. Informació i intercanvi d'experiències. La comunitat d'interès

En paral·lel al reforç dels mecanismes de coordinació formals, s'impulsarà el ple desplegament de la comunitat d'interès de l'Administració de la Generalitat de

Catalunya a l'entorn de la cooperació per al desenvolupament, creada com a actuació del Pla anual 2006.

Aquesta comunitat té com a finalitats: a) Aglutinar les persones dels diferents departaments i organismes de la Generalitat que treballen en l'àmbit de la cooperació per al desenvolupament, així com les persones que treballen en àmbits que tenen un impacte en el desenvolupament dels països del sud i en la reducció de la pobresa; b) Facilitar mecanismes de socialització dels principis de la política de cooperació per al desenvolupament; c) Dinamitzar les actuacions de cooperació per al desenvolupament dels departaments; d) Millorar les capacitats tècniques en matèria de cooperació per al desenvolupament de les persones de la comunitat.

3. Impuls de la col·laboració en l'activitat de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació per al desenvolupament.

Es potenciarà, amb el suport de la DGCDH, les actuacions conjuntes entre l'ACCD i els departaments i els organismes de la Generalitat de Catalunya que aportin un valor afegit i millorin la capacitat d'impacte i la incidència sobre la reducció de la pobresa i el desenvolupament dels països del sud.

En aquest sentit, es consolidaran i milloraran els mecanismes actuals: les convocatòries conjuntes i les actuacions de caràcter estratègic entre l'ACCD i els departaments, les iniciatives de cooperació directa conjunta amb els departaments i el desenvolupament de les potencialitats de la cooperació tècnica per part dels departaments en el marc de les recomanacions internacionals respecte a aquest instrument.

A més, es posarà en funcionament un nou instrument financer de cooperació interdepartamental, consignat pressupostàriament a la partida de l'ACCD, per al finançament o co-finançament d'actuacions consensuades entre l'ACCD i els departaments.

9.4 Coordinació i complementarietat

Els principis de coordinació i complementarietat són també principis de referència de la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya. La coordinació i la complementarietat s'aplicaran a les polítiques i a les actuacions de cooperació per al desenvolupament en l'àmbit local, estatal, entre comunitats autònomes i, naturalment, amb la comunitat internacional de donants.

9.4.1 Coordinació i complementarietat amb les administracions locals

La cooperació dels ens locals a Catalunya ha estat capdavantera en l'adopció de mesures per incrementar els recursos destinats a l'AOD. Així, els ens locals han anat construint un model de cooperació propi que, des de l'espai local, contribueix a facilitar solucions als problemes de desenvolupament globals.

La Llei disposa que els valors, les finalitats, i els principis ordenadors de la cooperació informen l'activitat dels ens locals de Catalunya en matèria de cooperació per al desenvolupament i estableix els mecanismes de coordinació, col·laboració i cooperació amb aquests, dins el respecte degut a l'autonomia local.

Per a facilitar que es faci efectiva la coordinació i la col·laboració amb els ens locals es plantegen els següents mecanismes i línies de treball.

A. Impuls i millora dels mecanismes de coordinació. La Comissió de Coordinació amb els Ens Locals

La Comissió de Coordinació amb els Ens Locals es va crear el 2003 amb la funció d'impulsar la informació i la comunicació, la col·laboració, la cooperació i l'assistència recíproca en l'execució de les actuacions de cooperació per al desenvolupament de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals.

En aquest sentit, i per avançar en la millora de la qualitat de la cooperació catalana, es fomentarà l'agilitat i la representativitat dels actors municipalistes de la Comissió i s'identificaran les sinergies possibles i les complementarietats entre la cooperació local catalana i la impulsada des de la Generalitat. Així mateix, es promourà la participació de la Comissió en la planificació de la política de cooperació, especialment en els temes en els quals té un avantatge comparatiu (reforç institucional dels governs locals, governança democràtica local, definició i implementació de les polítiques públiques locals, codesenvolupament etc).

B. Impuls dels mecanismes de col·laboració i complementarietat amb les administracions locals i supralocals

Aquest Pla director aposta per continuar l'establiment de contactes, acords i aliances formals i no formals amb els agents significatius de la cooperació local, així com per l'establiment de plans de col·laboració quan hi hagi un valor afegit i una complementarietat en els objectius i les actuacions proposades.

En aquest sentit es revisarà el model de relació entre la Generalitat de Catalunya i el Fons català de Cooperació al Desenvolupament, per establir nous mecanismes de col·laboració i finançament i identificar línies prioritàries d'actuació conjunta per tal d'establir sinergies i aprofitar els avantatges comparatius de la cooperació local catalana, especialment en l'àmbit del municipalisme, el desenvolupament local i el codesenvolupament.

D'altra banda, per sumar esforços i contribuir a les qüestions centrals del desenvolupament presents a l'agenda internacional, es promouran, quan sigui possible, plans pluriennals d'actuació conjunta amb les Administracions locals amb capacitat i voluntat de fer-ho.

9.4.2 Coordinació i complementarietat amb les cooperacions espanyola i autonòmiques

D'acord amb la Llei i la pràctica desenvolupada en l'anterior cicle de planificació, correspon a la Generalitat impulsar, al llarg del mandat, actuacions orientades a:

- a. Establir i acordar mecanismes regulars de col·laboració amb la Secretaria d'Estat de Cooperació Internacional (SECI), l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional (AECI) i la resta d'òrgans i organismes de cooperació de les comunitats autònomes.
- b. Afavorir el treball en comú amb aquestes cooperacions, potenciar la participació en els òrgans de concertació i territorials i especialment en la Comissió Interterritorial

de Cooperació al Desenvolupament, fomentar la qualitat i la coherència, liderar processos de canvi i de millora i establir sinergies.

- c. Col·laborar amb la cooperació espanyola en l'aplicació dels compromisos derivats de l'Estatut dels Cooperants (Reial Decret 519/2006).

9.4.3 Coordinació i complementarietat amb la comunitat internacional de donants

D'acord amb la Llei i la pràctica desenvolupada en l'anterior cicle de planificació, correspon a la Generalitat impulsar, al llarg del mandat, actuacions orientades a:

- a. Conèixer la cooperació per al desenvolupament de la comunitat internacional de donants, i donar a conèixer internacionalment la política pública de cooperació per al desenvolupament de Catalunya.
- b. Realitzar accions concertades amb altres donants internacionals, amb especial atenció a la Unió Europea i els organismes especialitzats de les Nacions Unides.
- c. Participar en les reunions de coordinació de donants, especialment als països que s'han establert com a prioritaris.
- d. Impulsar la participació de la societat catalana en el debat internacional sobre desenvolupament i cooperació per al desenvolupament.

10. PLANIFICACIÓ, SEGUIMENT I AVALUACIÓ

La Llei de cooperació al desenvolupament estableix un seguit de principis ordenadors associats a la bona gestió de les polítiques públiques, entre els quals figuren els principis de la planificació, el seguiment i l'avaluació de l'activitat de l'Administració en matèria de cooperació per al desenvolupament. Aquests principis, a més, estan intrínsecament associats a l'eficàcia i la qualitat de l'ajut.

En conseqüència, la Generalitat de Catalunya destinarà, durant el període de planificació que comprèn aquest Pla, els recursos i els esforços necessaris per millorar els mecanismes de planificació, seguiment i avaluació de la cooperació per al desenvolupament catalana, seguint les recomanacions internacionals respecte a aquests mecanismes.

10.1. La planificació de la política de cooperació per al desenvolupament

El desplegament operatiu d'aquest Pla director requerirà, en primer lloc, la programació anual de les actuacions adreçades a l'acompliment dels objectius i els resultats previstos. El principal instrument previst a aquests efectes per la Llei són els Plans anuals de cooperació, l'elaboració dels quals correspon a la DGCDH.

D'altra banda, amb la finalitat de millorar la planificació estratègica i programàtica de la cooperació catalana i fer que aquesta esdevingui rellevant, caldrà enfortir la identificació de necessitats i prioritats i la formulació d'estratègies, plans i programes, de manera que aquests adrecin més pertinentment els compromisos i els objectius d'aquest Pla i, en darrer terme, les necessitats de la població dels països socis del sud.

Tot això s'assolirà per mitjà de:

- a) L'elaboració de directrius de bones pràctiques per al conjunt d'objectius sectorials estratègics.
- b) L'elaboració d'estratègies pluriennals per als països prioritaris i els objectius sectorials estratègics, en els casos en que es consideri convenient. En qualsevol cas, i pel que fa als objectius sectorials, s'hauran d'elaborar com a mínim les estratègies d'apoderament de les dones, drets humans, governança democràtica i enfortiment del teixit social, i sostenibilitat mediambiental, en el cas de la línia estratègica de desenvolupament. Pel que fa a la línia d'educació i capacitats, caldrà disposar almenys d'una estratègia d'educació per al desenvolupament.
- c) L'elaboració i aprovació, durant el primer any de vigència del Pla, d'unes directrius i d'un manual d'ús per a fer operatius i aplicables els tres objectius transversals (vegeu la secció tercera del Pla).
- d) L'elaboració d'estudis d'anàlisi de context i de viabilitat per emprendre determinades estratègies/actuacions.
- e) El disseny de models més participatius i d'interlocució més directa que involucrin el conjunt d'actors (del nord i del sud) implicats, per identificar les necessitats i avaluar els resultats.

Finalment, en coherència amb els principis que orienten la cooperació per al desenvolupament catalana, i que queden expressament recollits en aquest Pla director, la planificació, la identificació de necessitats i prioritats i la formulació de plans, estratègies i programes haurà de fer-se:

- De manera participada i buscant la complementarietat i la coordinació amb el conjunt d'agents públics i privats, nacionals i internacionals de la cooperació, amb especial atenció a la societat civil catalana i al conjunt de departaments de la Generalitat de Catalunya.
- De manera alineada amb les necessitats, les agendes de desenvolupament i les estratègies de reducció de la pobresa dels països socis del sud.
- De manera que s'enforteixin els processos de desenvolupament endògens dels països socis del sud i les seves capacitats per formular estratègies de desenvolupament, fent ús dels instruments més adequats en cada cas.
- Incorporant criteris i indicadors que permetin el seguiment i l'avaluació dels resultats .

10.2 El seguiment i l'avaluació de la política de cooperació per al desenvolupament

La planificació i la implementació d'una política pública requereix sempre d'instruments de seguiment i d'avaluació, tant per a constatar el progrés en l'execució i l'impacte com per a extreure'n lliçons i procedir, si escau, a implementar els canvis adients. Si, a més, la política posa l'èmfasi en la qualitat i la coherència, com s'esdevé amb la política de cooperació per al desenvolupament, el seguiment i l'avaluació encara resulten més importants.

10.2.1 El seguiment de la política de cooperació per al desenvolupament

Amb l'objectiu de millorar el seguiment de l'execució d'aquest pla, dels plans anuals i dels diferents instruments de programació, es preveu incidir en els aspectes següents:

- Reforçar les capacitats de recopilació, sistematització i anàlisi de dades referents a l'AOD, mitjançant l'ús exhaustiu de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.
- Millorar la qualitat i la disponibilitat de les dades relatives al seguiment, que es faran públiques per mitjà de les Memòries Anuals de Cooperació de la Generalitat de Catalunya i del Portal de l'ajut oficial per al desenvolupament català. Tal com es va acordar en la revisió del Pla director 2003-2006, les dades relatives a l'AOD de l'ACCD i dels departaments i organismes de la Generalitat de Catalunya es recolliran i processaran dos cops l'any:
 - a. En el mes de febrer, quan es facilitarà la informació sobre les actuacions dutes a terme l'any anterior, per a l'elaboració de la Memòria anual.
 - b. En el mes de setembre, quan s'aportarà informació sobre les actuacions dutes a terme durant l'any en curs, a efectes de fer el seguiment de l'execució dels Plans anuals.

Aquestes tasques requeriran un treball previ de coordinació i socialització interdepartamental sobre els criteris i els paràmetres que s'han d'utilitzar per a fer el seguiment.

- Reforçar el seguiment de les actuacions sobre el terreny, mitjançant els recursos humans i materials previstos en la secció vuitena d'aquest pla.
- Millorar la incorporació dels resultats del seguiment a la programació de la cooperació per al desenvolupament.

10.2.2. L'avaluació de la política de cooperació per al desenvolupament

D'acord amb el CAD, l'avaluació és la valoració sistemàtica i objectiva del funcionament d'un projecte, programa o política, i del seu disseny, execució i resultats. L'objectiu de l'avaluació és determinar la pertinència i l'assoliment dels objectius, així com l'eficiència, l'eficàcia, l'impacte i la sostenibilitat per al desenvolupament. Una avaluació ha de proporcionar informació creïble i útil que permeti incorporar les lliçons apreses al procés de presa de decisions de les administracions i entitats beneficiàries i donants. Al mateix temps, les avaluacions són un acte de responsabilitat i transparència respecte a l'actuació de l'Administració en aquest àmbit.

Aquest Pla director pretén consolidar l'avaluació com un instrument que permeti extreure lliçons i aprendre de l'experiència. A més, la impulsarà com a eina per produir informació fiable sobre l'abast de les actuacions de la cooperació catalana i el grau d'assoliment dels resultats esperats i per a la rendició de comptes. Finalment, en promourà la capitalització per contribuir a les reflexions sobre el potencial i les limitacions de la cooperació catalana, tot informant la planificació, la gestió i les decisions estratègiques en aquest àmbit.

Per abordar aquests reptes es preveuen els objectius i resultats següents:

- Definir, en col·laboració amb el Consell de Cooperació al Desenvolupament, una estratègia d'avaluació de la política pública de cooperació per al desenvolupament (ACCD i Departaments i organismes de la Generalitat) que estableixi els objectius, els criteris, els procediments, els indicadors i els diferents nivells d'avaluació requerits: projectes, programes, estratègies, plans, instruments, modalitats, metodologies, etc.

- Planificar anualment, en el marc dels Plans anuals, les avaluacions a desenvolupar.
- Fer, al cap de dos anys de la posada en marxa del Pla director, una anàlisi de la seva aplicació i del grau de consecució dels objectius fixats.
- Fer, al final del període d'aplicació del Pla director, una avaluació sobre el grau d'assoliment i la pertinença dels objectius i els resultats previstos.
- Fer, sempre que sigui possible i pertinent, i seguint les recomanacions internacionals respecte a aquesta qüestió, avaluacions conjuntes amb altres donants que afavoreixin les complementarietats i contribueixin a resoldre els aspectes vinculats a l'atribució de l'impacte de l'ajut.
- Promoure la cultura de l'avaluació entre el conjunt d'actors de la cooperació a Catalunya i incentivar, mitjançant els diferents instruments i els recursos de què disposa l'Administració, les avaluacions per part dels diferents actors de la cooperació catalana.
- Promoure la socialització i la capitalització dels resultats de les avaluacions, fent un ús intensiu de les noves tecnologies de la informació i la comunicació.

11. ESCENARI ECONÒMIC

D'acord amb les previsions de la Llei de cooperació, es fixa el següent escenari econòmic pluriennal per a l'assoliment dels compromisos del Pla director 2007-2010:

Despesa de la Generalitat de Catalunya en cooperació per al desenvolupament (en milions d'euros):

Partides	2007	2008	2009	2010
Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament	52,1	67,4	87,4	113,4
Departaments i organismes autònoms de la Generalitat	13,6	14,5	15,5	16,6
Total	65,6	81,9	102,9	130,0

Aquest escenari incrementa en un 128% els recursos destinats a la política de cooperació per al desenvolupament de la Generalitat de Catalunya en relació amb el 2006, darrer any del cicle de planificació anterior.

En termes relatius, es preveu que el volum d'AOD de la Generalitat de Catalunya representi, l'any 2010, el **0,66%** dels **Tributs propis** de la Generalitat i el **0,059%** del **Producte Interior Brut de Catalunya**. El manteniment de nivells de creixement similars en el proper cicle de planificació permetria assolir, el 2012, el **0,077%** del PIB de Catalunya destinat a la cooperació per al desenvolupament. Aquest és justament el tram del PIB que s'estima, d'acord amb el dictamen elaborat per Àngel Font sobre el finançament de la cooperació catalana, que correspon a la Generalitat de Catalunya

per al compliment del compromís de l'Estat espanyol de dedicar, el 2012, el 0,7% del PIB a l'AOD.

Queda, però, una referència pendent: el compromís expressat a la disposició addicional tercera de la Llei de Cooperació, segons el qual l'Administració de la Generalitat ha d'augmentar progressivament les aportacions destinades a la cooperació per al desenvolupament fins assolir el 0,7% del seus ingressos corrents incondicionats com a màxim en els pressupostos per a l'any 2010. El canvi de model de finançament amb posterioritat a la Llei i la variabilitat de la xifra dificulten el càlcul i, per tant, la planificació. D'aquí que s'hagi optat per calcular una xifra final de referència a partir de dades més estables com el compromís total de l'Estat espanyol en termes de PIB i l'estimació de l'aportació global catalana a l'esmentada fita.

Atès que han canviat les regles de joc (model de finançament) i atesa la dificultat per calcular una xifra de referència, caldria que fos el mateix Parlament qui, durant la propera Legislatura, aclarís el significat de la disposició addicional tercera de la Llei en el context actual mitjançant un pronunciament o resolució respecte a això, o si escau una modificació de la Llei de cooperació.

ACRÒNIMS

AECI:	Agència Espanyola de Cooperació Internacional
ACCD:	Agència Catalana de Cooperació al Desenvolupament
AIMPI:	Atenció Integral de les Malalties Prevalents en la Infància
AOD:	Ajut Oficial per al Desenvolupament
CAD:	Comitè d'Ajut al Desenvolupament
CONCORD:	Confederació d'Organitzacions No Governamentals Europees per a l'Assistència i el Desenvolupament
DESC:	Drets Econòmics Socials i Culturals
DGCDAH:	Direcció General de Cooperació al Desenvolupament i Acció Humanitària
FCONGD:	Federació Catalana d'ONG per al Desenvolupament
FIDA:	Fons Internacional de Desenvolupament Agrícola
I + D:	Investigació i Desenvolupament
MTS:	Malalties de Transmissió Sexual
OCDE:	Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic
OIT:	Organització Internacional del Treball

OMS: Organització Mundial de la Salut
ONG: Organització no Governamental
ONGD: Organització no Governamental per al Desenvolupament
PIB: Producte Interior Brut
SECI: Secretaria d'Estat de Cooperació Internacional